

Naša anketa

Vo Vianočnej dohode z decembra 1943 je zakotvená požiadavka, aby nová republika bola demokratická a aby z jej politiky boli vykorenené „všetky tendencie fašistické, rasistické, totalitné a také, ktoré budú v rozpore s týmito zásadami“.

Je táto požiadavka aktuálna aj dnes? Ak áno, prečo?

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava: – Požiadavka Vianočnej dohody je a bude aktuálna stále. Je však chybou nás, že dovoľíme politikom, aby tieto zásady nedodržovali a prekrucovali.

Je hrozné čo i len počuť názory našich vrcholových politikov, že netreba brať do úvahy názory ľudí. Na druhej strane, keď poviem, že som Slovak, že chcem, aby som sa mal dobre ja, moje deti a vnúčatá, tak som nacionalista, šovinista a nepriateľ spoločnosti.

Náš – slovenský politik – by mal slúžiť svojmu národu a nie oligarchom a cudzím záujmom.

Ján Kašica, tajomník ObIV SZPB, Zvolen: – Táto požiadavka z Vianočnej dohody sa v súčasnom období neplní v plnej miere. Naopak, dnešná doba mi v niektorých oblastiach pripomína tridsiate roky minulého storočia. Preto je potrebné poučiť sa z histórie a pracovať na zjednotení všetkých anti-fašistických síl.

Igor Kovačka, predseda ZO SZPB, Sklabiňa: – Táto požiadavka bola aktuálna vtedy keď fašizmus ovládol našu krajinu, je aktuálna aj dnes, keď sa o to znova snaží a aktuálnou bude dovtedy, kým budeme takí, akí sme.

Fašizmus, totalitarizmus a rasizmus je v nás – teda v časti našej spoločnosti stále. Je zakorenený hlboko v spoločnosti a podľa mňa, najmä v rodinách bývalých gardistov a ľudákov. Ich potomkovia sú do istej miery nositeľmi myšlienok svojich predkov. Tých, ktorí v čase vojny rôznym spôsobom ubližovali svojim spoluobčanom ešte s väčším zánietením a nenávisťou, ako samotní príslušníci SS.

Ryba však smrdí od hlavy. Nenávisť, xenofóbia, intolerancia tu bude dovtedy, kým sa demokraticky a slušne nebudú správať aj niektorí naši poslanci v parlamente, ale najmä všetci vrcholní predstavitelia nášho štátu. Lebo často aj v priamom prenose dokazujú, že sami nedorástli na úroveň nasledovních štátnikov a skutočných demokratov.

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Hlad a rast vlasov

Brazílski vedci dokázali, že hlad spôsobí intenzívny rast vlasov a ochlpenia. Preukázal to aj výskum, ktorý bol uverejnený v časopise Cell Reports. Podstata výskumu bola zase uverejnená na stránke EurekAlert.

Súvislosť hladu a rastu vlasov bola preukázaná pozorovaním dvoch skupín myši. Jednu skupinu hladovcov trápili hladom a druhú krmili v normálnom režime.

Myši, ktoré jedli len 60 % objemu normálnych porcií, mali po pol roku polovičnú hmotnosť, no zhrstla, zmohtneta a viac im narástla srst'. Všeobecne sa im predĺžila aj dĺžka žil v koži.

Vedci sa domnievajú, že takéto vážne zmeny nastali myšiam pri adaptácii sa na nový režim stravovania. Hlodavci začali strácať menej tepla na podporu normálneho tepelného režimu a práve to spôsobilo zhustenie a zmohtnutie pokrytia srstou.

Brazílski vedci tvrdia, že to isté by sa dialo aj s človekom.

Podľa ria.ru, 15. 9. 2017

Sloboda nie je zadarmo, treba si ju vážiť

Na snímke zľava je bývalý červenoarmejec Ján Chudík, bývalá partizánska spojka „čapajevovcov“ Anna Bergerová, predseda HOSK partizánov v SNP a zahraniční Karol Kuna a vpravo uprostred minister J. Gadoš.

Aj tohtoročný 11. november – Deň vojnových veteránov – si na vojenskom cintoríne v Petržalke-Kopčanoch spolu pripomenuli priami účastníci boja s fašizmom a ministerstvo obrany SR na čele s Petrom Gajdošom a predsedom výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Antonom Hrnkom. Početnú delegáciu SZPB viedol tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer.

Nemali by sme zabúdať na hrôzy vojny. Sme to dlžní tým, ktorí bojovali, aby sme už nikdy nepoznali hrôzy vojny a utrpenie, ktoré so sebou prináša. Žiaľ, v dnešnej dobe sa na to akosi zabúda.

Stretávame sa s bagatelizovaním nebezpečenstva, ktorým je fašizmus. Pôsobenie jeho prívržencov sa nielen podceňuje ale, žiaľ, dochádza aj k tolerovaniu jeho prejavov. Vráťane tých, ktoré znevažujú skutky skutočných protifašistických bojovníkov, vojakov bývalej Červenej armády, ktorá sa bytostne zaslúžila

o oslobodenie územia Slovenska spod nadvlády nemeckého fašizmu.

Dôležitú úlohu v protifašistickom pôsobení musí zohrať popri rodine najmä škola. Len pravdou o našej histórii môžeme formovať vlastenecké povedomie generácie, ktorá vojnové hrôzy nezažila. Mladým ľuďom by podľa ministra obrany SR Petra Gajdoša nemali byť ľahostajné dejiny ľudstva. „Sloboda nie je zadarmo, treba si ju vážiť, na obeť vojen netreba zabúdať, pretože položili život za mier,“ pripomenul v príhovore minister.

„Je našou povinnosťou uctiť si pamiatku padlých vojakov,“ zdôraznil Anton Hrnko, ktorý úlohu politikov vidí hlavne v budovaní a udržiavaní mieru, lebo tak môže spoločnosť prosperovať.

Beh na počesť vojnových veteránov

Po pietnom akte organizátori odštartovali už jeho 4. ročník. Spoločne s profesionálnymi vojakmi, študentmi Akadémie OS SR v L. Mikuláši, ale aj so športovcami Vojenského športového centra Dukla B. Bystrica, na čele s olympijským víťazom Matejom Tóthom, vzdali ním úctu padlým vojakom a vojnovým veteránom aj minister obrany P. Gajdoš a bývalý rezortný minister František Kašický. – vič –

Lotyšský snem zrovnoprávnil esesákov a červenoarmejcov

Veteráni Červenej armády a bývalí esesáci v Lotyšsku budú mať rovnaký status účastníka druhej svetovej vojny. Takú normu obsahuje návrh zákona, ktorý prešiel druhým čítaním lotyšského snemu.

Jedni i druhí budú mať rovnaké potvrdenia, rovnaké náprsné znaky, rovnaké výhody a výsady, uvádza Delfi.

V rovnakom stave sa ocitnú tak bývalí členovia NSDAP, členovia paramilitárnych štruktúr nacistického Nemecka, jeho tajnej polície a bezpečnostných služieb, ako aj bývalí pracovníci KGB, okrem tých, ktorí pôsobili v administratívno-hospodárskych a finančných funkciách.

Návrh zákona tiež predpokladá zbavenie Lotyšska právnej zodpovednosti za činnosť okupačných úradov (myslia sa tým sovietske okupačné úrady). Taktiež sa uvádza, že Lotyšsko ako samostatný štát sa 2. sv. vojny nezúčastnil. – r –

Vojna bude, zastaviť sa už nedá!

Pod takýmto titulkom sa 3. novembra 2017 objavilo na youtube.com video, v ktorom ruský analytik, prezident Inštitútu Blízkeho východu Jegenij Satanovskij oficiálne oznámil, že Izrael patrí s Ruskom a USA do trojice štátov, ktoré majú najvyspelejšie atómové technológie. Sám Žid, k čomu sa vždy hrdo hlási, zdôraznil, „Ja nie som občan Izraela, ja teda o tom hovoriť môžem“.

„...štát Izrael je atómovou mocnosťou neoficiálnou, neformálnou, no atómovou, od päťdesiatych rokov...“. „To nie je ako Pakistan, ktorý má od 110 do 120 atómových náloží, Izrael patrí podľa úrovne atómových technológií do prvej trojice štátov na planéte. Po Sovietskom zväze a USA existoval celý rad atómových technológií, ktoré vyvíjal len Izrael. To treba mať na zreteli!“, dodal J. Satanovskij.

Bez ohľadu na to, že odpoveď na titulok (kto vie, prečo si autori takýto zvolili) priamu odpoveď nezískate, odporúčame toto video zhladať každému, kto rozumie po rusky. Lebo určite sa viacerým mnohé vyjasní! Osobitne o tom, kto sú, ktoré arabské štáty...!

Vladimír Mikunda

Videodôkaz: <https://www.youtube.com/watch?v=bri3C6pakYY>

Na zamyslenie:

Rusi sú absolútne predvídateľní! Lebo Rusi nechcú vojnu.

Maria Zacharova

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

23

Americký profesor našiel chyby v správe OSN o Sýrii

Organizácia pre zákaz chemických zbraní (OPCW) a OSN použili vyfabrikované dôkazy pri spoločnom vyšetrovaní použitia chemických zbraní v Sýrii, povedal RIA Novosti čestný profesor Massachusettského technického inštitútu Theodore Postol.

Vo štvrtok 26. 10. 2017 bola OSN predložená správa ohľadne použitia chemických zbraní v Chan-Šajchune v provincii Idlib 4. 4. 2017 a yperitu v Umm-Hošé v provincii Aleppo 15.–16. 9. 2016.

Autori prezentácie dospeli podľa stáleho predstaviteľstva USA k záveru, že Damašek „použil otravný plyn sarin proti vyše sto obyvateľom v Chan-Šajchune 4. 4. 2017“.

Sýria oficiálne odmietla výsledky tejto správy. MZV Ruska správu skritizovalo a sľúbilo predstaviť omnoho dôkladnejšiu analýzu.

Profesor Postol si urobil vlastné vyšetrovanie, dokazujúce, že správa expertov OPCW a OSN je predpojatá a obsahuje chyby. Predovšetkým poukázal na video, ktoré nakrútil kanál Orient News. Vidieť na ňom mŕtvolu kozu, ktorá údajne zdochla počas chemického útoku. Podľa Postola sa však netreba spoliehať na dôveryhodnosť tohto videa.

„Preštudovanie štyroch snímok jednoznačne poukazuje na to, že mŕtva koza na záberoch, bola na toto miesto prinesená, kde vraj, podľa tvrdení novinárov, zdochla. Najneuveriteľnejšou v správe OPCW je príloha, v ktorej sa uvádzajú dôkazy

prítomnosti sarinu, vyplývajúce z analýzy srsti mŕtvej kozy. Nikde sa však neuvádza, že koza mohla zdochnúť na inom mieste, možno aj na otravu sarinom a ako dôkaz tam bola prinesená až potom,“ vysvetľuje profesor.

Postol tiež nesúhlasí s predpokladom misie OPCW, že v Chan-Šajchune použili chemickú bombu sovietskej výroby. Kráter podľa jeho prepočtov spôsobil granát štandardnej 122 mm munície, ktorý je dostupný vo výzbrojných skladoch po celom svete.

Profesor tiež poukázal na to, že raketa, ku ktorej bola pripravená bojová hlavica a taktiež jej palivo, boli vyrobené podomácky v miestnych podmienkach. „Elementy takéhoto paliva sa široko používajú na podomácky vyrobených motoroch a vyrábajú sa z liadku a cukru,“ dodal.

Postol uzatvára, že ním poskytnutá informácia „obsahuje presvedčivé a nie dvojsmyselné dôkazy toho, že vyšetrovanie tohto prípadu zo strany OPCW a OSN bolo hlboko chybné a predpojaté“. Fakt, že organizácie nemali na mieste predpokladaného útoku svojich vyšetrovateľov, neospravedlňuje ich evidentne falošné vyhlásenia, nazdáva sa.

Expert poukazuje na to, že

OPCW a OSN využili na svoje vyšetrovanie len všeobecne dostupné informácie z videí, ktoré „zreteľne poukázali na pokusy miestnych organizácií manipulovať s údajmi“.

Postol poznamenal, že v správe chýbajú spoľahlivé dôkazy a celá informačná základňa bola vyfabrikovaná a nesprávne vyložená. Zároveň poukázal na chybné kroky metodológie. „Oni (vyšetrovatelia) sa ani raz nepokúsili preveriť si pravosť dôkazov,“ povedal.

Bojkot médií

Profesor okrem toho oznámil, že k tejto téme uverejnil rad dokumentov, no západná tlač ich ignorovala.

Neschopnosť organizácie zaviesť adekvátne vyšetrovanie umožňuje rôznym skupinám so svojimi vojenskými a politickými plánmi použiť chemické zbrane a potom z toho obviňovať svojich oponentov, predpokladá Postol.

Kritika správy Ruskom je podľa profesora Postola absolútne opodstatnená. Vyzval ruskú stranu navrhnúť BR OSN preskúmať jeho výsledky vyšetrovania.

Vladimír Mikunda podľa ria.ru, 30. 10. 2017

Klimkin (ne)žartuje o nevyhnutnosti 3. sv. vojny

Minister zahraničia Ukrajiny Pavel Klimkin si pošpekuloval o téme zbavenia Ruska práva veta v BR OSN a vyhlásil nevyhnutnosť reformovania tejto organizácie.

„Jeden z mojich priateľov raz povedal veľmi smutný žart, že na reformovanie Bezpečnostnej rady budeme potrebovať tretiu svetovú vojnu,“ povedal.

Vystupujúc na konferencii „Kyjevské transatlantické dialógy“ ukrajinský diplomat povedal, že treba prejsť ťažkú cestu na zbavenie Ruska práva veta v BR OSN.

„Čo tomu môže napomôcť? Po prvé, reforma OSN, no Rusko ju blokuje. Po druhé, možné rozhodnutie medzinárodného súdu

a preto na tom pracujeme v súde OSN,“ vyhlásil.

* * *

Načo Ukrajinci potrebujú zbavenie Ruska práva veta v OSN? Z protifašistického pohľadu sa to dá vidieť, že im spolu s USA ide o zabezpečenie voľných rúk nielen na teoretickú, ale aj praktickú glorifikáciu fašizmu a nacizmu.

Pre nikoho nie je tajomstvom, že každoročné rezolúcie, volajúce na zabránenie velebnia fašizmu a nacizmu iniciuje

Rusko, ku ktorému sa ako spoluorganizátori pridáva cca 50 členských štátov a pri hlasovaní ich podporí pravidelne vyše 130 členských štátov. Proti nim sú tri až štyri štáty, medzi nimi USA a Ukrajina.

Chcete teda zbaviť Rusko hlasu v BR OSN? V tom prípade rátať, že uvoľníte ruky tým, ktorí ich zase uvoľňujú neofašistom, neonacistom, neofudákom, neobanderistom...

No a ak sa pri tom zdržíte pri hlasovaní, tak vám je v podstate jedno, kto zvíťazí. Morálka alebo nemorálka.

V. Mikunda s využitím vz.ru z 27. 10. 2017

Pellegrini v Ománe, Ficova hra a nechápavý Kiska

Kiska bol preplašený rovnako, ako úradníci na MO SR. Ved' sa im rúca svet – tak dobre to už mali našliapnuté s NATO!

Fico vojakov z Iraku stiahol, SNS tam znovu poslala 25 ľudí. Rovnako aj do Poľska a Lotyšska. Ako vždy – psychotrockisti a pohotoví „prezliekači kabátov“ v podobe politického riaditeľa rezortu O. Havasiho sa v panike vrhli s mierovou ratolesťou už 18. októbra na ruskú ambasádu, kde vysvetľovali „protiruské vyjadrenia niektorých úradníkov MO SR“ (Ondrejčák a iní „experti“, netrepežlivo čakajúci, až im odkvapne s nimi lobovaných zbrojných kontraktov – pozn.). Preto

vyzval Kiska Danku a Fica, nech sa vyjadria. Prípadom, že ide o tvrdý politický súboj a Kiska bude do konca svojich dní plniť úlohy atlantistov – destabilizáciu, polarizáciu, chaotizáciu, fašizáciu, vojnu. On a jeho mediálna kamarila len čakajú, kým Fico spraví nejakú chybu. Kiska *chcel*, aby Fico otvorene povedal – som proti NATO, aby ho mohli postaviť mimo zákon. Fico by bol sprostý, keby atlantistom sadol na lep, pretože hoci sú odpisovaní vyššou silou (napr. súdnicstvo), stále majú veľký potenciál a vrhnú každý dostupný kaliber do diskreditácie nejakého Ficovho „prešľapu“.

Zemavek.sk (výňatok)

Čo píšú iní

Gatestone Institute: Islamský súmrak nad Nemeckom

Hanba je stále prítomná v mysliach Nemcov, ale už pomaly odznieva. Štúdiá pred pár rokmi ukázala, že takmer 70 % Nemcov rozčuľuje, keď je na nich v dnešnej dobe zvalovaná zodpovednosť za zločiny proti Židom. Približne 25 % respondentov súhlasilo s týmto tvrdením: „Veľá Židov sa pokúša zneužívať nemeckú minulosť Tretej ríše“.

Nedávne hlasovanie ukázalo, že tretina až polovica Nemcov vníma Izrael ako politický ekvivalent nacistického Nemecka. Nemecká vláda sa pravidelne pokúša poučovať Izrael o morálke, ale nikdy nekritizuje teroristických vodcov ako je M. Abbas.

Prieskumy ukazujú, že nemecké obyvateľstvo si myslí, že hlavnou hrozbou pre mier nie je Irán a severná Kórea, ale Spojené štáty. V súčasnosti je Nemecko najantiamerickejším štátom v západnom svete. Najpopulárnejší nemecký týždenník Stern dal nedávno na titulku Donalda Trumpa zahaleného americkou vlajkou so zdvihnutou pravou rukou v nacistickom pozdrave. *Svobodnovernoviny.eu, 3. 11. 2017 (výňatok)*

Slovensko pred 79 rokmi trhali Maďari aj Poliaci

Pred 79 rokmi, presne 2. novembra 1938, prišlo vtedajšie Československo o značnú časť svojho územia. Vo viedenskom zámku Belvedere nacistické Nemecko a fašistické Taliansko donútili Československo vzdať sa viacerých svojich miest a obcí.

Horthyovské Maďarsko tak získalo časti južného a východného Slovenska. Líniu tvorili Senec, Galanta, Vrábľe, Levice, Lučenec, Rimavská Sobota, Jelšava, Rožňava, Košice, Michalany, Veľké Kapušany, Užhorod, Mukačevo a ďalej až po hranice s Rumunskom. Poliaci zase zinkasovali niektoré obce na Spiši a Orave.

Z právneho hľadiska bola Viedenská arbitráž neplatná, pretože išlo o akt medzinárodného násillia. Zmluvy boli vyhlásené za neplatné až po skončení druhej svetovej vojny Parížskou dohodou z roku 1947. Československo tak mohlo obnoviť svoje hranice, lenže už bez Podkarpatskej Rusi, ktorú sme „darovali“ ešte v roku 1945 Sovietskemu zväzu. *Aktualne.centrum.sk, 2. 11. 2017*

Znesvätenie pomníka sovietskej armády v Sofii

V centre Sofie bol spáchaný ďalší vandalský čin zneuctenia pomníka sovietskej armády. Žltou farbou boli pomalované sochy bojovníkov a na monumente boli načmárané urážlivé nápisy.

V súvislosti s týmto odporným činom veľvyslanectvo Ruska podalo MZV Bulharska ostré protestné vyhlásenie. Dúfame, že bulharské úrady podniknú účinné opatrenia na zistenie a potrestanie osôb zodpovedných za znesvätenie pamätníka a zabránia ďalším prípadom výsmechu pamiatky sovietskych vojakov, ktorí padli v bojoch za oslobodenie Bulharska a Európy od nacizmu. *Srsopol.sk, 31. 10. 2017*

Steinmeierov veniec k Hrobu neznámeho vojaka

Je to gesto, ktoré je v rozpore so silnejúcimi diskusiami o tom, že Rusko, ako nástupnícky štát ZSSR, nemá byť hrdé, ale má sa kajateľ, platiť kompenzácie za svoje činy počas 2. sv. vojny. F. W. Steinmeier, ktorý bol v Moskve už veľakrát a pokojne sa mohol zaobísť bez tejto demonštrácie správneho chápania dejín, ukazuje, že minimálne časť európskej elity sa nachádza na správnej strane barikády. *Sputniknews.com, 29. 10. 2017 (výňatok)*

Porošenko na výročie oslobodenia Ukrajiny bez prejavu

Prezident Petro Porošenko spolu s členmi vlády, veteránmi Veľkej vlasteneckej vojny a účastníkmi silovej operácie v Donbase položil kvety k pomníku Neznámeho vojaka v kyjevskom parku Večnej slávy pri príležitosti 73. výročia oslobodenia od fašistických okupantov.

Porošenko tu nevystúpil, obmedzil sa len uverejnením vyhlásenia na svojej webovej stránke.

„Dnes si pripomíname osobitne pamätný dátum – 28. október 1944, kedy bola vďaka Karpatskej útočnej operácie s konečnou platnosťou od fašistických okupantov oslobodená Ukrajina.“ Porošenko v celom texte ani raz neuviedol slovo „sovietsky“, „Červená armáda“ alebo „Veľká vlastenecká vojna“. Taktiež po prvýkrát pri takejto príležitosti nespomenul „ruskú agresiu na Donbase“. *Podľa vz.ru, 28. 10. 2017*

(Pokračovanie na str. 5)

Účastníci národného odboja za oslobodenie si polepšili

Od 1. novembra 2017 sa im zvýšili príspevky (ako sme už informovali v Bojovníkovi) schválením návrhu zákona poslancov NR SR Antona Hrnka, Dušana Čaploviča, Jaroslava Pašku a Tibora Bernatáka, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 285/2009 Z. z. o poskytovaní príspevku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 125/2016 Z. z.

Pôvodný návrh novely predpokladal postupné zvyšovanie príspevku. Prijatím pozmeňovacieho návrhu A. Hrnka, príspevok, ktorý v súčasnosti poberá cca 950 osôb, sa od 1. novembra 2017 zvýšil naraz na 70 eur mesačne. Vdovám a vdovcom po účastníkoch národného odboja za oslobodenie do 31. 12. 2018 patrí 20 eur mesačne.

Z prítomných 129 poslancov

(21 bolo neprítomných) hlasovalo za návrh zákona 119. Proti bolo len 10 poslancov z klubu ES Naše Slovensko. Viditeľne ukázali svoje antipatie voči protifašistickým bojovníkom. Zrejme aj takto chceli dať najavo, že sa hlásia k opačnému tábora a nemajú záujem na zlepšení životných podmienok tých, ktorí sa so zbraňou v ruke postavili proti nemeckým fašistom.

Aj tohtoročná Dukla otvárala oči. Ak by sme trochu otáľali, už by sme svoju vďačnosť asi nemali komu prejaviť.

„Je našou povinnosťou uctiť si účastníkov národného boja za oslobodenie a patrične ich ohodnotiť. Sme povinní vážiť si

ich. Potrebujú našu väčšiu pozornosť,“ uviedol po schválení zákona A. Hrnko. Zároveň nevyhlásil, že ak bude treba, môže

dôjsť k ďalšiemu zvýšeniu. Priпомenul, že „je povinnosťou štátu postarať sa o týchto ľudí.“

-vič-, snímka J. Matouš

USA nepodporili rezolúciu proti pretekom v zbrojení v kozme

V pondelok 30. 10. 2017 na zasadnutí prvého výboru VZ OSN, ktorý sa zaoberá otázkami odzbrojenia, USA a Izrael odmietli podporiť tri rezolúcie, brániace pretekom v zbrojení v kozme.

Oba štáty sa zdržali pri hlasovaní o návrhu rezolúcie „Odvrátenie pretekov v zbrojení v kozmickom priestore“, hoci proti nej nehlasoval ani jeden štát. Dokument vyzýva „aktívne spolupracovať na dosiahnutí cieľa mierového využívania kozmického priestoru“, píše TASS.

Väčšina štátov podporila návrh rezolúcie z dielne Ruska, Číny a ďalších štátov, že nebudú

prví, kto rozmiestni zbrane v kozme. Proti tomuto dokumentu sa postavili USA, Izrael, Gruzínsko, Ukrajina a Francúzsko. Zdržalo sa 48 štátov, vrátane Európskej únie (okrem Francúzska) a teda aj Slovensko.

Dokument je však záväzný pretože získal dostatok hlasov. Rezolúcia predpisuje aby generálny tajomník OSN vytvoril skupinu expertov, ktorí sformulujú „najdôležitejšie elementy“ dohody.

Za rezolúciu o „zabezpečení transparentnosti a upevnení dôvery v kozmickej činnosti“ hlasovali všetky štáty. Jej návrh pripravili Rusko, Čína a USA.

Uvedené rezolúcie budú potvrdené na plenárnom zasadnutí VZ OSN.

-r-

Muž dostal osem mesiacov podmieniene za hajlovanie

Martinčan Tomáš Franko na verejnosti hajloval a posielal Židov a Cigánov do plynu.

Podmienený trest odňatia slobody vo výmere osem mesiacov so skúšobnou dobou jeden rok za prečin prejavy sympatie k hnutiu a ideológii smerujúci k potlačaniu základných práv a slobôd a hlásajúci rasovú nenávisť uložil sudca na pracovisku Špecializovaného trestného súdu (ŠTS) v Banskej Bystrici 43-ročnému

Tomášovi Frankovi z Martina. Franko spáchal trestný čin 20. júna večer na terase baru A klub v Martine, časť Ladoveň pod vplyvom alkoholu. V prítomnosti viacerých hostí vykrikoval, že Židov a Cigánov treba dať do plynu, Hitler že je pán a Nemecko je najlepšie. Zároveň opakovane pravú ruku zdvihol

pred seba a kričal „Sieg heil“.

K trestnej činnosti sa Franko priznal a s prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry uzavrel dohodu o vine a treste. Jej súčasťou je i povinnosť absolvovať protialkoholické liečenie, keďže skutok spáchal pod vplyvom alkoholu.

Rozsudok je právoplatný, pretože súčasťou dohody je záväzok obvineného, že sa voči nemu neodvolá.

Podľa pravda.sk, 7. 11. 2017

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Jozef Petráš, podpredseda OblV SZPB, Martin: – Obsah Vianočnej dohody z decembra 1943 je stále aktuálny, najmä v tom, že doteraz sa nám nepodarilo plnohodnotne naplniť jej obsah a najmä vykoreniť všetky fašistické a rasistické tendencie, ktoré žiaľ v našej spoločnosti pretrvávajú a významne poškodzujú jej smerovanie.

Norbert Lacko, podpredseda ÚR SZPB, Rožňava: – Rozhodne áno! Stala sa veľká chyba po roku 1945, že sa fašizmus nevykorenil. Nestačilo poraziť ho vo vojne, malo sa ísť do konca.

Lenže tak, ako to býva u nás, zrazu sa pravičiarri stali ľavičiarri (len aby mali čo najviac hlasov pri voľbách) a výsledkom boli 50-te roky. Ale aj 90-te, kedy sa začal siet vietor. Naši politici ho podporovali, namiesto toho, aby ho likvidovali od koreňov. Preto sa teraz nečudujeme.

Myslím si, že banskobystrický kraj nám ukázal cestu, ako to treba riešiť.

Eva Kmeťová, členka SZPB, Galanta: – Áno, požiadavka je aktuálna aj dnes. Ľudstvo sa nepoučí zo žiadnych tragédií – napr. vojna.

Žijem na zmiešanom území a vidím, že spoluobčania maďarskej národnosti sa nechcú prispôbiť – napr. rozprávať po slovensky, oslavovať štátne sviatky SR. Oslavujú iba maďarské sviatky. Deti zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským chodia iba do maďarských divadiel do Gyoru, Komárna a pod. Slovákov nemajú radi, stále nás považujú za podradných. Na uliciach to však nevidieť, keď sa po nich prejde niekto z iných oblastí. Pochopia to len tu narodení a žijúci. Tento ich šovinizmus považujem za nebezpečný a čím ďalej nebezpečnejší.

Lubomír Jančo, predseda ZO SZPB, Žiar nad Hronom: – Podľa môjho názoru málo sa spomína Vianočná dohoda z decembra 1943, hoci tvorila aj základ Košického vládneho programu.

Požiadavka z otázky je stále aktuálna. Medzi staršími ľuďmi, a najmä kresťanskými založenými, stále silná je spomienka na Tisu, ako zbožného a dobrého prezidenta. Tak isto stále sa pretláča Andrej Hlinka, ako otec národa, hoci je známe, že bol obdivovateľom Hitlera a že mu bola blízka fašistická ideológia. A takmer polovica nášho národa má pod kožu vrastenu nenávisť voči všetkému židovskému. O predstave silného vodcu, čo všetko rýchlo vyrieši, ani nehovorím.

Máme teda veľa čo naprávať.

Čo Kotlebovi odkázali voliči

Zhodnotiť účinkovanie Kotlebovej strany vo voľbách do VÚC nie je jednoduché. Všetci ostatní politici, mainstream, mimovládari sa tešia, že vyhnali fašistu z BBSK. Sám Kotleba priznal porážku a postážoval sa, že kampaň bola neférová.

Najväčšie finále sa odohralo v Banskobystrickom kraji, kde sa všetci kandidáti spojili proti Kotlebovi, aby porazili fašizmus. Zvítazil s prehľadom ich spoločný kandidát Ján Lunter so ziskom 99 169 hlasov (48,53 %). Kotleba dostal 47 502 hlasov (23,24 %). Účasť bola 40,30 %.

O čom vypovedajú tieto čísla? V prvom rade o zdrvivúcej porážke Kotlebu. Ale to by som nepreceňoval. Rovnako by dopadol každý politik na Slovensku, keby sa všetci ostatní proti nemu spojili vrátane Fica, ktorému sa to už v praxi stalo v prezidentských voľbách, pričom podpora jeho strany mala vtedy viac ako trojnásobné čísla oproti súčasnej podpore Kotlebu.

Dobre to vystihol Martin Klus, ktorý sa na to pozrel z opačnej strany: „...ktokoľvek schopný by zostal vo finále proti súčasnému predsedovi BBSK Marianovi Kotlebovi, uspel by.“

Ja dodávam „aj neschopný“ a dôkazom je samotný Lunter. Tento deduško, ktorý ani svoju ďakovnú reč po víťazstve nedokázal povedať z hlavy, len ju prečítal, si kraj ani netrúfa riadiť. Už avizoval, že kraj spolu s ním povedie jeho syn Ondrej.

Okrem toho, že tu by všetci mali začať kričať, že ide o zamestnávania príbuzných a rodinkárstvo, je tu ešte jeden problémový aspekt, ku ktorému sa Stanislav Mičev v rozhovore pre Hlavné správy vyjadril takto: „Pre mňa je absolútne neprijateľné, aby bol vicežupan. Absolútne neprijateľné. Keďže je poslanec, tak nemôže pôsobiť na úrade. Bude sa musieť vzdať poslaneckého mandátu,“ poukázal Mičev na konflikt záujmov.

Kotleba dostal 23 % hlasov, teda o 10–13 % viac, ako je najčastejšie deklarovaná podpora jeho strany v prieskumoch do Národnej rady SR. To znamená, že polovica ľudí, ktorí mu dali hlas sú ľudia, ktorí normálne ĽSNS nevolia.

Uhrík ako kandidát na župana v Nitrianskom kraji dostal 23 502 hlasov čo je 15,36 % a skončil v kraji, kde sa žiadne protikotlebovské koalície nevytvárali, na treťom mieste.

A tu sa začína príbeh lámať. Kotleba a Uhrík sú totiž zároveň jedinými dvoma členmi ĽSNS, ktorí boli zvolení za poslancov do župných parlamentov. A to si, myslím, je problém.

Strana jedného muža, ako je i tá Kotlebova vždy trpí tým, že ostatní jej členovia nevedia potiahnuť vo voľbách tak, ako jej hlava.

Je to príbeh HZDS i Smeru. Smer získa v parlamentných voľbách vždy viac ako v komunálnych, kde hlavná hviezda strany Fico, je volený iba zástupne. Preto je logické, že i ĽSNS mala v ostatných krajoch menšie preferencie ako v Banskobystrickom kraji. Ale to, že ani jeden jediný jej člen, a to ani v Banskobystrickom kraji, okrem spomínaných dvoch neuspel, musí mať i iný vážnejší dôvod.

Hlavným dôvodom je imidž strany ako takej. Tá je označovaná ako extrémistická a fašistická. Tento imidž vytvorili Kotlebovcami nepriateliami, ale mohli tak urobiť iba vďaka tomu, že zbraň im Kotlebovci nabíjali sami. Kotlebovi oponenti mu neustále dávali nálepku fašistu pričom donekonečna ukazovali fotky, na ktorých je v gardistickej uniforme. To však nebolo dost silné. Akosi to nepostačovalo na to, aby bol všeobecne uznaný za fašistu. To sa však radikálne zmenilo v apríli tohto roku, keď Kotleba odovzdal chudobným rodinám šek na sumu 1488 eur. Tým ako keby povedal, áno som fašista, a sám si tak definitívne nalepil túto nálepku. Ľudia, ktorí ho dovtedy vnímali ako antisystémového politika, ktorý je logicky očierňovaný, sa od neho vo veľkom počte odvrátili. Fašista je pre nich neakceptovateľný.

HSP, 7. 11. 2017 (výtah)

Pred 99. rokmi vznikla prvá Československá republika

Nedávno sme si pripomenuli dva významné pamätné dni – Deň vzniku samostatného Československa (28. 10.) a Výročie Deklarácie slovenského národa (30. 10.).

Spojenie Slovákov a Čechov v samostatnom štáte schvaľovala Clevelandská a neskôr Pittsburská dohoda podpísaná v USA 31. mája 1918. Dohoda Slovákom zaručovala širokú samosprávu a slovenčinu ako úradný jazyk na školách, v úradoch a vo verejnom živote. Rakúsko-uhorská vláda odoslala 27. októbra 1918 vláde USA nótu, v ktorej oznámila, že prijíma mierové podmienky, čo znamenalo zánik habsburskej monarchie. Predstavitelia Národného výboru československého, ktorý sa vyhlásil za zákonodarný zbor, schválili zákon o vytvorení československého štátu 28. októbra 1918.

Vyhlásenie národného výboru, pod ktorým boli podpísaní Antonín Švehla, Alois Rašín, Jiří Stříbrný, Vavro Šrobár a František Soukup znelo: „Lide československý! Tvůj odvčký sen stal se skutkem. Štát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních štátů světa.“

Nezávisle od týchto udalostí

sa už nasledujúci deň v budove banky Tatra v Turčianskom Svätom Martine stretlo vyše 200 slovenských národných a politických činiteľov z celého Slovenska. Slovenská národná rada sa 30. októbra 1918 v Turčianskom sv. Martine prijatím Deklarácie slovenského národa prihlásila k novému štátu – Československej republike.

Tzv. Martinská deklarácia žiadala právo na sebaurčenie Slovákov na základe ich úplnej

Česko-Slovensko do roku 1928. Od tohto roku je Slezsko uvádzané ako súčasť Moravy.

nezávislosti a vyjadrila vôľu slovenského ľudu žiť v spoločnom štáte s českým národom. Prvá Československá republika trvala

do Mnichovskej dohody 30. 9. 1938. (Niektorí tvrdia, že to bolo až do vyhlásenia autonómie Slovenska 6. 10. 2017)

Biela a červená farba vyjadrovala kraje českej koruny a modrý špic (presne do polovice zástavy) mal symbolizovať slovenské hory.

M. Čaplovič: Čechoslovakizmus mal geopolitický význam. Neskôr bol predmetom sporov

Hoci idea čechoslovakizmu časom stratila svoj prvotný zmysel a jej dlhodobé uplatňovanie v slovenských podmienkach sa stalo predmetom sporov českých a slovenských politických predstaviteľov, v čase vzniku ČSR zohrala dôležitú úlohu.

„Je potrebné si uvedomiť, že ideu čechoslovakizmu v jej prvopočiatkoch je nutné chápať v politickom, nie v etnickom význame a hlavne v kontexte požiadavky na utvorenie spoločného štátu Čechov a Slovákov,“ povedal riaditeľ VHÚ Miloslav Čaplovič.

Politickí predstavitelia podľa neho nemohli pred mocnosťami na sklonku svetovej vojny argumentovať historickým právom na samourčenie českého národa a súčasne hovoriť o prirodzenom práve Slovákov na vlastnú štátnosť.

„Okolo 6,7 milióna Čechov a vyše dva milióny Slovákov utvorili na základe tej-

to idey 8,7-miliónový štátotvorný československý národ v etnicky multinacionálnom 13,4-miliónovom štáte. Je potrebné brať na zreteľ, že len samotných Nemcov bolo v Československu vyše 3,1 milióna,“ vysvetľuje Čaplovič.

Idea čechoslovakizmu v roku 1918 nebola problémom a predmetom sporov sa stala až neskôr, keď sa uplatňovala naďalej, hoci svoj pôvodný význam už stratila.

Pomohli nám legionári

Významným argumentom v prospech vzniku Československa bol boj našich legionárov na strane víťazných mocností. „V prvom rade mi nedá nespomenúť formovanie a bojové nasadenie československého legionárskeho vojska po boku štátov dohodových mocností v rokoch prvej svetovej vojny vo Francúzsku, v Rusku, Taliansku, v ktorých radoch spoločne bojovali a umierali Česi i Slo-

váci, bolo ich približne 7 200,“ pripomína Čaplovič.

„Légie svojím bojovým vystúpením na strane vojsk Dohody dláždili cestu k vzniku Československa a napomáhali politickému vedeniu česko-slovenského odboja v zahraničí, čiže trojici Tomáš Garrigue Masaryk – Milan Rastislav Štefánik – Edvard Beneš, k tomu, aby mocnosti takýto štát na mape Európy v roku 1918 uznali,“ konštatuje.

Vznikom samostatného štátu Čechov a Slovákov v októbri 1918 sa podľa neho zavŕšilo diplomatické a vojenské úsilie hlavných politických reprezentantov českého a slovenského národa. „Tým, že sa Slovensko stalo súčasťou Československa, Slováci sa vlastne prvýkrát stali štátotvorným národom. Som presvedčený, že bez vzniku Československa by nebol ani 1. január 1993,“ tvrdí Miloslav Čaplovič.

Udalosti si treba pripomínať

Na otázku, či by mal byť 28., prípad-

ne 30. október na Slovensku vyhlásený za štátny sviatok, Čaplovič reaguje, že v každom prípade by sme si mali tieto udalosti pripomínať a nezabúdať na ne.

„Republika sa zrodila na sklonku 'Veľkej vojny' na troskách rakúsko-uhorskej monarchie, a to na základe dvoch rovnoprávných štátoprávných aktov: vyhlásenia Národného výboru československého v Prahe 28. októbra 1918 a Martinskej deklarácie v Martine 30. októbra 1918,“ povedal Čaplovič.

„Jeho význam o to viac umocňuje skutočnosť, že v čase, keď sa slovenskí reprezentanti politického, kultúrneho, duchovného, hospodárskeho života Deklaráciou na zhromaždení v Martine prihlásili k československej štátnosti, nemali ani potuchy, čo sa udialo 28. októbra v Prahe,“ upozornil riaditeľ VHÚ.

„Často význam Martinskej deklarácie nedoceňujeme, pričom išlo o zásadný krok vo formovaní moderného a štátotvorného národa. Práve preto by mal byť 30. október štátnym sviatkom,“ uzavrel. 28. október je už pamätným dňom.

Kiska ocenil význam vzniku Československa: Krajina vzbudzovala rešpekt

Hoci živých pamätníkov vzniku Československa pred 99 rokmi už sotva nájdeme, význam tejto, pre nás kľúčovej, udalosti pretrváva dodnes. Uvádza sa to v sobotnom (28. 10. 2017) vyhlásení prezidenta SR Andreja Kisku, ktoré zverejnil na sociálnej sieti.

„Nový štát si nevymysleli víťazné mocnosti. Na mapu povojnovoj Európy ho zakreslili vďaka dlhodobému úsiliu o slobodu a nezávislosť, ktoré bolo spoločným dielom domácich vlas-

tencov a politikov, slovenských a českých krajanov v Amerike i legionárov bojujúcich v Rusku. Deklaráciou slovenského národa, prijatou 30. októbra 1918 v Martine sa k nemu prihlásili

zástupcovia všetkých politických smerov,“ vyhlásil Kiska.

Ostrov demokracie

V našej pamäti sa podľa jeho slov tento zápas spája s nenahraditeľným štátnikom Tomášom Garriguom Masarykom, charizmatickým Milanom Rastislavom Štefánikom a nesmierne pracovitým Edvardom Benešom.

Jeho dejiny písali stovky jedinečných osobností, od Vavra Šrobára, ktorý od decembra 1918 stál na čele ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska, až po Milana Hodžu, ktorý sa v novembri 1935 stal predsedom vlády celej republiky.

„Vďaka novému štátu dostalo Slovensko nielen jasné hranice, ale aj príležitosť budovať politic-

ké, vzdelanostné i kultúrne inštitúcie. Nevídaným tempom sa rodila vzdelaná stredná trieda, do verejného života vstupovali starostovia, primátori, župani, ministri, novinári, podnikatelia, rozvíjala sa občianska spoločnosť,“ uviedol prezident SR, ktorý poznamenal, že značka Československo vzbudzovala rešpekt a krajina bola ostrovom demokracie v strednej Európe.

Spracované pomocou aktualne.centrum.sk (28. 10. 2017) a internetu

(Dokončenie zo str. 2)

Ruská Duma gratulovala Ukrajinu pri výročí oslobodenia

Ruskí poslanci v piatok 27. 10. 2017 schválili vyhlásenie „O gratulácii národu Ukrajiny pri príležitosti 73. výročia oslobodenia od nemeckých fašistických okupantov“.

„Poslanci Štátnej Dumy, predstavujúci mnohonárodný ľud – víťaza, gratulujú občanom bratskej Ukrajiny pri príležitosti 73. výročia jej oslobodenia od nemeckých fašistických okupantov a vyjadrujú nádej, že večná pamiatka na toto veľké hrdinstvo našich predkov zostane navždy v srdciach národov Ruska a Ukrajiny,“ hovorí sa vo vyhlásení.

Spomínajúc na to, že za oslobodenie Ukrajiny hrdinsky padli stovky tisíc sovietskych vojakov a dôstojníkov, poslanci Dumy „s rozhorčením odsudzujú organizovanie fašistických pochodov na Ukrajinu, ktoré vedia fašistov a ich pomáhačov“. Skritizovali represie proti akcii Nesmrteľný pluk a iné činnosti prekrucujúce podstatu udalostí rokov 1941–1945.

V štátnej Dume zdôraznili, že falzifikácia dejín sa deje pri vedejmej tolerancii a podpore oficiálneho Kyjeva. **Podľa vz.ru, 27. 10. 2017**

Bustu fašistu Horthyho odhalili v kostole

Na nedeľňajšej bohoslužbe (29. 10. 2017) vo Vydranoch v kostole Reformovanej kresťanskej cirkvi odhalili bustu Miklósa Horthyho, politika, ktorý paktoval s Adolfom Hitlerom.

Proti soche protestovalo okolo 60 ľudí, ktorých do kostola nepustila ochranka. Ľudskoprávny aktivista Peter Weisenbacher si myslí, že celé by to mala preveriť polícia alebo prokurátor. Vystavenie busty považuje za propagáciu fašizmu, čo je podľa zákona trestným činom. Pred kostolom stáli hodinu pred plánovanou akciou nespokojní ľudia. Držali transparenty s historickými fotografiami. Na jednej sedel Horthy v aute s Hitlerom. Vážne sa vystupňovali s príchodom autobusu z Maďarska s Horthyho priaznivcami a členmi strany Jobbik v uniformách. Protestujúci na nich kričali, „Fašisti, nacisti, choďte domov“, a protistrana im ukazovala prostredníky.

Starosta Vydriana (okr. Dunajská Streda) Ladislav Balódi bojuje s obyvateľmi proti tomu, aby socha v obci zostala. Budú trvať na jej odstránení. „Dnešná protestná akcia vyplýva z toho, že prednedávnym miestnym farárka zavesila na sociálnu sieť aktivitu, ktorá hovorila o tom, že dnes majú postaviť sochu bývalému regentovi Maďarského kráľovstva Miklósovi Horthymu. Len čo sme sa toto dozvedeli, ja aj obecné zastupiteľstvo sme sa dištancovali od tohto aktu,“ reagoval starosta.

Po tlaku verejnosti aj biskupa reformovanej cirkvi Lászlóa Fazekasa farárka osadenie sochy na podstavci pred kostolom prehodnotila, ale neupustila od pôvodného zámeru. Bustu v nedeľu umiestnili v kostole. Na bohoslužbu sa dostali len priaznivci Horthyho. Prebiehali tu rečnícke prejavy v maďarčine. Od úmyslu farárky, ktorá žije vo Vydranoch 30 rokov, sa dištancovalo vedenie Reformovanej kresťanskej cirkvi.

Za iniciatívou odhaliť bustu vo Vydranoch je maďarský spolok Miklósa Horthyho a poslanec hnutia radikálnej pravice Jobbik Lóránt Hegedus. Spolok má byť aj darcom sochy.

Miklós Horthy bol v rokoch 1920 až 1944 regentom, správcom Maďarska. Uzavrel zmluvu s fašistickým Nemeckom a Talianskom (a Japonskom – pozn. Bojovník), takzvaný Pakt troch. S ich podporou na základe prvej a druhej Viedenskej arbitráže získal späť viaceré územia, ktoré Uhorsko stratilo Trianonskou zmluvou: územia na juhu Slovenska, na Podkarpatskej Rusi a severné Sedmohradsko. **Pravda.sk, 29. 11. 2017 (výňatok)**

Porošenko si zamenil deportáciu Ukrajincov na Sibír za fašistický odsun židov do táborov smrti

Prezident Ukrajiny P. Porošenko uverejnil 21. 10. 2017 tvit, venovaný 70. výročiu deportácii Ukrajincov na Sibír a pridal k tomu text: „Pamätajte!“

Čo však čert nechcel, túto udalosť ilustroval fotografiou z vysídľovania Židov nacistami do koncentračných táborov (1943).

Podľa vz.ru, 24. 10. 2017

Moskva vyzýva Kyjev vyšetriť vandalizmus

Moskva žiada Kyjev zaujať jednoznačný postoj nepripustenia aktov vandalizmu voči hrobom sovietskych vojakov na Ukrajinu, vyhlásil hlava konzulárneho departamentu MZV RF Alexej Utkin. „MZV RF neustále sleduje stav sovietskych vojenských hrobov na území Ukrajiny,“ povedal a vyzval Kyjev na rýchlejšie a objektívnejšie vyšetrovanie aktov vandalizmu voči sovietskym vojenským hrobom.

Ruské ministerstvo zahraničia vraj „pristúpilo k praktickým krokom“ aj voči „nepriateľskej politike Poľska“, aby zabránilo ďalšiemu poškodzovaniu sovietskych hrobov a cintorínov. **Podľa vz.ru, 23. 10. 2017**

Za toto sa v Povstaní nebojovalo!

Presne táto veta zaznela začiatkom novembra v diskusii hodnotiacej schôdze ZO SZPB č. 9 v Bratislave nejednou. Oznamovala, že diskutérov najviac trápia politické postoje dnešnej spoločnosti. Politikov, bežných občanov, členov SZPB a osobitne mládeže.

Diskusia bola touto témou natoľko ovplyvnená až sa zdalo, že zo schôdze nemôže vziť funkčné a pragmatické uznesenie, ktoré by riešilo aj iné otázky, ktoré by vyzdvihlo silné a riešilo aj slabé stránky života tejto organizácie.

Opak je však pravdou. Výbor pod vedením predsedníčky Margity Kováčovej, všetko čo potreboval zhodnotiť, vyjadril v správe o činnosti a pretavil to aj do návrhu uznesenia. Jeho jednotlivé úlohy pomenovali a podporili silné stránky tohto kolektívu. Uznesenie však poukázalo aj na slabé stránky, na splnenie ktorých sa bude organizácia sústreďovať v ďalšom roku. Za všetky treba menovať posilnenie rastu členskej základne a prácu so školami.

Na schôdzi vystúpili aj hostia. Martin Feder z obvodného úradu Bratislava II, tajomník ústrednej rady SZPB Viliam Longauer a predseda bratislavského oblastného výboru SZPB

Martin Krno. Hoci každý inak, všetci vyjadrili podporu tejto členskej základni. A svorne sa obsahovo stretli pri téme starostlivosti o pamätníky v okruhu svojej pôsobnosti. Osobitne pri tom, ktorý je pre túto organizáciu momentálne najvýznamnejší. Je to pamätník náčelníka štá-

bu partizánskej brigády Čapajev Ľudovíta Kukorelliho, ktorý vraj ktosi chce niekam premiestniť, no bratislavská 7. a 9. ZO SZPB ho chcú zase dobudovať. Pridať k nemu tabuľu s oznamom, ktorý by pomenoval význam tohto bojového takmer trojtisícového protifašistického kolektívu.

M. Kováčová na záver ukončila rokovanie s nádejou, že predsavzatia sa ZO SZPB č. 9 podarí realizovať. **V. Mikunda**

Vypovedali nás z múzea

Po troch rokoch činnosti múzea na Jankovom vršku v priestoroch historickej budovy Spoločenského domu Jana Švermu, ktorá bola postavená partizánmi pri výstavbe pamätníka v roku 1947, Oblastný výbor SZPB Trenčín z dôvodu výpovede súčasného vlastníka priestorov musel expozíciu koncom augusta vyťahovať.

Hľadanie nových priestorov nebolo jednoduché, ale vďaka ochote predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja J. Bašku sa podarilo prenajať priestor v budove bývalého učilišťa Zornica.

Priestor bývalej šijacej dielne nám pomohlo upraviť mesto Bánovce nad Bebravou a okresný úrad. Presťahovanie vykonali

členovia SZPB za pomoci obce Uhrovec.

Expozíciu slávnostne otvorili priami účastníci protifašistického odboja Viera Šagátová a Ernest Janček za prítomnosti poslanca NR SR L. Želiezku, predsedu TSK J. Bašku, primátora mesta Bánovce n/B. M. Chovanca a prednostu okresného úradu M. Kapuša

a ďalších hostí. Otvorenia sa zúčastnila aj delegácia Oblastného výboru SZPB z Nového Mesta nad Váhom vedená K. Krištofikom. O spestrenie otvorenia sa postarala L. Chochulová a P. Grman dobovými piesňami.

Mesto Bánovce n/B. má opäť múzeum o protifašistickom odboji a predpokladáme, že vzhľadom na jeho dostupnosť bude viac navštevované nielen žiakmi a študentmi, ale aj ostatnými občanmi.

Po slávnostnom otvorení sa konalo zasadnutie Oblastného výboru SZPB. **Ján Holíčka**

Podakovanie

Pani Mária Giničová, r. Kukul'ová z Hel'py, touto cestou verejne ďakuje starostovi obce Východná Jurajovi Blaškovi za opravu okolia pomníka vo Svaríne „Trom slovenským hrdinom“, kde bol pochovaný aj jej otec Juraj Kukul'a, ktorý zomrel v boji počas SNP. (uveďený hrob si musel vlastnoručne vykopat').

Ešte raz ďakujeme za udržiavanie pomníka a zachovávanie pamiatky na SNP. **ZO SZPB Hel'pa**

Múdry človek vie, že je lepšie dať svojim hodinám viac života, ako životu viac hodín. Voltaire

Čo sme videli, bolo kruté...

Členovia ZO SZPB v Strážskom pred niekoľkými dňami navštívili Krakov, solnú baňu Wieliczka a hlavne vyhladzovací koncentračný tábor pri Osvienčime, kde skántrili takmer 1,5 milióna ľudí a kde sa konali experimenty „doktora smrť“ Jozefa Mengeleho.

Čo sme tam videli, bolo kruté a neľudské, už aby sa to nikdy a nikde nezopakovalo. Vážme si, že môžeme žiť v mieri a snažme sa ho udržať na celom svete.

Keďže máme dohodu o spolupráci s Úniou žien Slovenska,

zúčastnili sa aj ženy KO Únie žien Slovenska Košice a OO ÚŽS Michalovce. Spreádzali nás profesionálne sprievodkyne Martinka SK a Martuška PL.

Anna Zabloudilová, predsedníčka ZO SZPB Stráže (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Spomienkové stretnutie na vznik prvej ČSR

Dňa 28. októbra pred 99 rokmi s výrazným príspevom generála Milana Rastislava Štefánika vznikol prvý samostatný štát Čechov a Slovákov. Mesto Brezno pripravilo spomienkové stretnutie na toto výročie za účasti zástupcov štátnej správy a samosprávy, členov SZPB, členov miestneho klubu Spoločnosti M. R. Štefánika, pedagógov a žiakov breznianskych škôl.

Primátor Brezna Tomáš Abel počas pietneho aktu pred sochou spoluzakladateľa prvej ČSR zdôraznil, že na tento nesmierne dôležitý medzník našej modernej histórie sa nesmie zabúdať. Pripomenul, že osobnosť generála Štefánika si úprimne vážia aj obyvatelia družobného mesta Meudon vo Francúzsku, kde pôsobil.

Milan Rastislav Štefánik využil svoje dobré vzťahy i renomé na diplomatickú činnosť, ktorou zlepšoval medzinárodné postavenie Česka a Slovenska. Aj mesto Brezno podniká kroky zodpovedajúce jeho odkazu, myšlienkovému a hodnotovému dedičstvu, ktoré nám po sebe zanechal. Okrem založenia miestneho klubu Spoločnosti MRS plánuje aj zriadenie jeho pamätnej izby v priestoroch zvonice na námestí.

Na záver spomienkového stretnutia priblížil život slovenského veľikána čestný člen klubu Spoločnosti MRS a bývalý primátor Brezna Vladimír Paško.

Ján Šuleň, tajomník ObV SZPB Brezno, snímka Milan Pivovarič

Na slávnostnej členskej schôdzi ZO SZPB č. 3 v Humennom, pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, jubilantom blahoželáti predsedu ObV SZPB v Humennom Benjamína Bláha a poslanci Mestského zastupiteľstva v Humennom Juraj Vaňo a predsedníčka ZO SZPB Mária Čehelská.

Jubilanti boli ocenení publikáciou manželov Šimkuličových s názvom Zvečnené v slzách a pote tváre - Návrat rodáka Ladislava Grosmana a pamätným listom.

Vážme si priateľstvo spečatené krvou!

28. október bol u našich východných susedov slávnym dňom - 73. výročím oslobodenia Ukrajiny od nemecko-fašistických okupantov.

Na pozvanie partnerskej organizácie - Všeukrajinského zväzu veteránov vojny sa na oslavách a medzinárodnej konferencii v Charkove mala zúčastniť delegácia antifašistov z viacerých európskych krajín, no nakoniec som sa jej zúčastnil len ja.

V Charkove nás s predsedom Zakarpatského oblastného výboru zväzu veteránov vojny Vladimírom T. Bužanom privítali chlebom a soľou, spevom a tancom súboru „Nadežda“ a vrelým objatím predstaviteľov charkovského oblastného výboru na čele s predsedom Petrom J. Koňuškom. Na námestí pred stanicou nás čakal televízny štáb.

Oslavy sa pre nás začali kultúrnym programom v budove Opery, pokračovali konferenciou k 73. výročiu oslobodenia Ukrajiny (zaznelo asi 10 referátov o operáciách Červenej armády pri oslobodzovaní Ukrajiny), ktorej výstupom bola rezolúcia adresovaná parlamentom všetkých krajín sveta s mottom: „Fašizmus sa nesmie zopakovať! Vojne - nie, mieru a spolupráci - áno!“

Osobitne dojemnou bola návšteva Sokolova v Zmyjevskom okrese, kde sa 8.-13. marca 1943 konala pre nás pamätná „Bitka pri Sokolove“, kde sa po prvýkrát zapojil do bojov 1. čs. samostatný poľný praporec v ZSSR.

V Sokolove sú dnes dve bratské mohyly padlých československých a sovietskych vojakov, na ktorých stojí pamätne obelisky. K obom naša delegácia položila koše s kvetmi. Osobne cenným bol pre mňa posledný deň pobytu, keď mi ukrajinskí priatelia pomohli nájsť hrob môjho príbuzného plukovníka Červenej armády. Ján Stančovník, člen ObV SZPB Košice

Spomienka na tragédiu v Čiernom Potoku

ZO SZPB armádneho generála Ludvíka Svobodu v Čiernom Potoku usporiadala 21. 10. 2017 v spolupráci s obecným úradom pietne zhromaždenie občanov, spomienku na 14-tich obyvateľov terajšej obce Čierny Potok a prilahlých osád, ktorí boli 4. 11. 1944 zavlečení do koncentračného tábora Dachau nylasiovcami.

Za zvukov smútočného pochodu položil prvý veniec k pamätníku predstaviteľ veľvyslanectva RF v SR plk. Alexander N. Vinogradov, po ňom priami účastník udalostí z novembra 1944 Štefan Kapec z Kalinova spolu s dcérkou a vnukom a bývalý červenoarmejec plk. v.v. Ladislav Sládek. Nasledovali poslanec NR SR a primátor Hnúšťa Michal Bagačka, primátor Tisovca Peter Mináč a v klenovskom kroji Stanislava Zvarová, ktorá pietny akt okrášlila zaspievaním baladickéj piesne obetiam vojny so sprievodom heligónky v rukách Ruda Václavika z Lučenca.

Po hymne SR a modlitbách sa k prítomným prihovril generálny duchovný Ustredia ekumenickej pastoračnej služby v OS a OZ SR plk. Marian Bodolló. Predseda miestnej ZO SZPB Jozef Pupala po ňom pripomenul, že tento deň (21. 10. 2017) je aj 73. výročím tragédie v neďalekom Suchom Potoku, kde presne pred 73 rokmi fašistickí hrdlorezi divízie Horst Wesel pri Kocihe popravili dvoch

mužov a štyri ženy, po ktorých zostalo 10 sirôt. Zdôraznil, že nebezpečenstvo recidívy takýchto činov je aj dnes reálne. Ako dôkaz poukázal na pohrobkov banderovcov, ktorí za našu východnú hranicu vraždia nevinných civilistov bez rozdielu veku. Pred ukončením zhromaždenia predsedu J. Pupala odovzdal legitiimácie SZPB trom novým členom.

Brusel, srdce Európskej únie

Šancu spoznať srdce EÚ, navštíviť Európsky parlament, získať poznatky o jeho fungovaní, zúčastniť sa zaujímavého brifingu s našim europoslancom Borisom Zalom, dostať sa za brány aliancie NATO, dozvedieť sa o jeho význame, objavovať krásy múzea histórie Európy i zábavného parku Mini-Európa a vidieť impozantné Atómium sme získali ako tím - 3 študentky (Daniella Kukučková, Lucka Macková a Monika Mikulášová) a pedagóga vďaka úspešnej účasti na súťaži Medzníky 2. svetovej vojny a SNP, organizovanej Oblastnou organizáciou SZPB, ktorej sme sa zúčastnili minulý školský rok v máji 2016.

Dievčatá si právom vyslúžili toto ocenenie svojou šikovnosťou a perfektnou reprezentáciou ZŠ Hliník nad Hronom. Sme vďační predsedovi ObV SZPB J. Bulkovi, ktorý nám vybavil pozvanie na návštevu Európarlamentu a tejto metropoly s jej vymoženosťami od europoslancu Borisa Zalu. Oboj týmto pánom patrí naše veľké poďakovanie, pretože sme vďaka nim zažili tri nezabudnuteľné dni plné zážitkov, ako účastníčky 54-člennej skupiny zo Slovenska. A presvedčili sme sa, že „Raz vidieť je lepšie, ako stokrát počuť“.

Kamília Chorvatovičová, ZŠ Hliník nad Hronom

Dohoda o cezhraničnej spolupráci

Na pietnom spomienkovom stretnutí 25. augusta 2017 pri príležitosti 73. výročia SNP v Trebišove sa zúčastnili aj zástupkyňa veľvyslanectva RF na Slovensku a odbojári, antifašisti z Nyíregyházy v Maďarsku.

Po vzájomnej informácii o dianí v ich župe a v našom oblastnom výbore vznikla vzájomná zhoda, ktorá vyústila do podpisu Dohody o cezhraničnej spolupráci 13. októbra 2017 v reprezentatívnych priestoroch Mestského úradu v Nyírbátore. Za Zväz maďarských odbojárov-antifašistov ju podpísal predseda Sabolcskej-Satmarskej-Berežskej župy zo sídlom v Nyíregyháze Zoltán Pál. Za oblastný výbor SZPB v Trebišove predsedu Milan Urban.

Na slávnostnom akte boli tiež prítomní prezident maďarských odbojárov-antifašistov v Budapešti Viliam Hanti a primátor mesta Nyírbátor Antal Maté. Za ObV SZPB v Trebišove aj predseda Pavel Ferenc a predseda ZO SZPB v Trebišove 2 Ladislav Lipai ako tlmočník.

V. Hanti, ktorý je aj predsedom FIR-u, vyjadril spokojnosť, že sme ako tretí oblastný výbor podpísali takúto dohodu s ich organizáciou a župný predseda Z. Pál nás oboznámil so štruktúrou ich organizácie. Po slovách predsedu M. Urbana, ktorými vysvetlil organizovanosť a štruktúru SZPB a oboznámil ich s počtom členov, mali sme dojem, že nám trochu aj závideli. M. Urban maďarským antifašistom odovzdal

srdečný pozdrav od priateľov odbojárov z Užhorodu, ktorí taktike prejavili záujem o podpísanie takejto Dohody. Navrhujú tiež podpísať trojstrannú Dohodu medzi Užhorodom, Trebišovom a Nyíregyházou.

Na záver nám primátor Antal Maté predstavil 12 a pol tisícové

mesto, ktorého spôsob riadenia a starostlivosti o svojich občanov nás Trebišovčanov príjemne prekvapil.

O podpis Dohody mala záujem aj regionálna župná televízia a noviny, ktorým náš predseda poskytol rozhovor.

Vladimír Maďar

Sprava Viliam Hanti, Antal Maté, Milan Urban a Zoltán Pál.

ZO SZPB Selce v Seredi

Dňa 9. októbra 2017 sme po dohode s riaditeľom ZŠ Selce Petrom Kráčíkom zorganizovali zájazd do Múzea holokaustu v Seredi, ktorého sa s učiteľkou dejepisu Stanislavou Markovou zúčastnili žiaci ôsmeho a deviatego ročníka.

Spoznali sme, že Múzeum v Seredi je autentické miesto viažuce sa k najkritickejšiemu obdobiu našej histórie, a to riešeniu židovskej otázky na Slovensku počas 2. sv. vojny. Sprievodkyňa nás oboznámila so všetkými exponátmi. S dobyvými dokumentmi, fotografiami a predmetmi súvisiacimi s prenasledovaním Židov na Slovensku. Vo dvore je umiestnený i dobytý vagon, v kto-

rom deportovali Židov do koncentračného tábora Auchwitz-Birkenau. Len zo Serede ich takto do koncentrákov odviezli 16 tisíc.

Naši žiaci a spolu s nimi aj my, členovia SZPB, sme si expozíciu pozreli s veľkým záujmom.

Výbor ZO SZPB Selce

Bývalý partizán sa opäť vrátil do svojich hôr

Partizánske hory v okolí Cinobane, časť Hrnčiarky počas SNP na prelome rokov 1944/45 majú spomienky napísané v knihách, ale ešte stále aj v spomienkach potomkov, ktorých rodičia a starí rodičia pomáhali a bojovali s partizánmi proti fašistickým vtrlecom.

K pamätníku na Hrnčiarkach a aj do horárne, kde kedysi bývali so svojimi rodičmi, prišla dcéra Ludmila Lofajová, rodená Roštárová so svojou dcérou Janou. Zaspomínali si tu na svojich rodičov a starých rodičov, partizánov Jána a Margitu Roštárových.

Ludmila mala vtedy iba 5 rokov. Jej otec bol horárom na Hrnčiarkach pri Zimnom potoku a až po rokoch sa dozvedela, že bol aj prevažiacom partizánom. Jeho manželka Margita robila partizánsku spojku. V horách sa u nich striedali Slováci, Česi, Rusi a Francúzi. Nachádzali tu jedivo i nočľah. Posledným želaním Jána Roštára bolo, aby jeho pozostatky v podobe prachu boli rozsypané tu na Hrnčiarkach. Dcéra Ludmila s vnúčkou Janou mu jeho želanie po 44 rokoch od úmrtia, 7. októbra 2017, aj splnila. Ján Roštár sa tým opäť vrátil domov, do lesov, ktoré mal prechodené ako horár i partizán. Zašli sme aj do horárne, noví

do ktorých ako malé dieťa často nazerala. Niečo neveriteľné.

Ja už len dodám, že v súčasnosti Bratislavčanky Ludmila a Jana Lofajové sú členkami ZO SZPB v Cinobani.

Mária Švilkruhová, predsedníčka ZO SZPB Cinobana

Zľava: Jana a Ludmila Lofajové.

Oblastný výbor SZPB Trenčín zorganizoval s pomocou družobného OV ČSBS v Kyjove návštevu nedávno otvoreného pamätníka a múzea internačného tábora v Svatobořiciach.

Tábor využívali nemeckí fašisti na internáciu príbuzných vojakov (bolo tam napríklad 16 príbuzných generála L. Svobodu), ktorí bojovali proti nemeckým fašistom na západnom a východnom fronte, ako aj detí, ktorých rodičov zavraždili po atentáte na Heydricha.

Podmienky tábora sa veľmi nelíšili od koncentračných táborov. V rokoch 1942-1945 tu žilo až 3500 ľudí vo veku od troch rokov.

Výklad zabezpečil miestny rodák Jan Kux, ktorý sa aktívne podieľal na výstavbe tohto múzea. Po návšteve múzea sme navštívili vinný sklep a zámok Milotice. Podľa web ObV SZPB Trenčín

Sestrička v Povstaní

„...v ružomerskej nemocnici sme skôr iba tušili, že sa voľačo deje – keď vtom vyhlásili Slovenské národné povstanie,“ spomenula nám v strede augusta vo svojom ružomerskom byte 102-ročná pani Sidónia Zdenka Vicenová, ktorá už počas SNP pôsobila ako hlavná ošetrovatelka I. polnej nemocnice v Korytnici.

V jeseni 1938 pracovala v Brne. To však po mníchovskej zrade pripadlo nacistickej tretej ríši a preto ju osud zavial na Liptov do Ružomberka.

...riaditeľ nemocnice podplukovník MUDr. Ján Paškan už týždeň pred vypuknutím Povstania nadviazal kontakt s dôstojníkmi miestneho delostreleckého pluku mjr. Milošom Veselom a por. Štefanom Fejom. Boli zasvätení do príprav. Oboznámili ho s očakávanými úlohami nemocnice. Už pred Povstaním poskytoval lieky a zdravotnícky materiál partizánskym skupinám a pomáhal im aj inými spôsobmi.

„Koncom augusta 1944 vedenie nemocnice zvolalo celý personál a hovorili nám, pre-

čo vypuklo Povstanie. Aj to, že Nemci sú blízko a že asi budeme musieť presťahovať nemocnicu do Korytnice. No tiež povedali, že to raz dva prehrmí a budeme spať,“ hovorí pani Vicenová o začiatku SNP. V Ružomberku vypuklo predčasne, o dva dni skôr – teda 27. augusta 1944. Na spomenutom zhromaždení prehovoril kapitán MUDr. Bohuš Štekláč. Vyzval prítomných s tým, že ktorí nechcú ísť do Povstania, aby vystúpili. Odpoveďou bolo ticho. Po tom, ako bol Ján Paškan 30. augusta ustanovený za prednostu zdravotníckej služby celej povstaleckej armády, vedenie nemocnice prevzal práve B. Štekláč.

Sidónia Vicenová nadväzuje: „Rýchlo sme pripravovali pacientov na evakuáciu. Do Korytnice vtedy chodila taká úzkokolačka, volali sme ju Korytnička. Pacientov a čo sa dalo, sme naložili na vláčik. Čo sa nepomestilo, dopravili nákladníkmi alebo na vozoch, ľudia kráčali aj peši.“ Evakuácia prebehla do 4. septembra. Do Korytnice, osady v bočnej doline cestou na Donovaly, vozili počas bojov čoraz viac zranených. Služby trvali aj 48 hodín.

Hlavná ošetrovatelka I. pol-

nej nemocnice Sidónia Vicenová mala 29 rokov – a mala aj odvahu a guráž. „Ja si to už presne nepamätám, azda to bolo o dva či tri týždne, keď velenie rozhodlo, že treba zriadiť druhú polnú nemocnicu. Na druhej strane Povstania boli už strašné boje. Vybrali Tisovec. Poslali ma tam zriadiť ju ešte s jednou sestrou. Volala sa Júlia Farkašová, bola z evanjelickej diakonie, niekde z Liptova, mohla mať okolo štyridsiatky. Nemocnicu sme rozložili v sokolovni, školských budovách a v mestskom dome. Ja som bola v operačnej sále a na ambulancii, tá druhá sestra na oddelení. Mali sme veľmi veľa pacientov. Dve by sme to nezvládli. Pomáhali nám tisovské ženy. Najmä z tamojšieho Červeného kríža. Dokopy ich bolo hádam aj sto. Ľudia sa k nám hlásili na hocakú robotu.“

So znakom Červeného kríža

Bolo by to na dlhšie vyrozprávať všetky vojnové peri-

petie S. Vicenovej, no krátko pred koncom Povstania sa ocitla opäť v Korytnici. „Bola preplnená, bol tam veľký chaos. Potom ľudia utekali, Nemci už boli blízko. Niektorí pacienti však neboli schopní ísť nikam. Ostalo nás s nimi niekoľko sestier a doktor Pavol Kravčenko.“ Na okolí sa ozývala streľba, ale 28. októbra Nemci bez boja kúpele obsadili.

Nemci zväžali pacientov do Ružomberka. „My, sestry, sme išli s poslednou várkou. Potešili sme sa, keď nás priviezli do nemocnice. Tam však vyložili len pacientov. S nami sa otočili späť do mesta. Vyložili nás vo väznici. V cele sme cez noc plakali od strachu. Pri vyšetovaní sme sa potom stále odvolávali na Ženevskú konvenciu, že sme skrátka nemohli opustiť pacientov. Napokon nás pustili. S tým, že sa musíme hlásiť, kde sa zdržiavame.“

Obrana č. 10/2017, autor P. Vitko, (krátené)

Nezabúdajme!

Obec Petrovce v okrese Vranov nad Topľou patrí k tým dedinám, kde v čase 2. sv. vojny nachádzali záchranu a úkryt pred zavlčením do nemeckých koncentračných táborov viacerí občania židovského pôvodu.

V Slanských vrchoch nad dedinou za lúkou Lysá mala v lete 1944 svoje útočisko jedna z najväčších partizánskych skupín – brigáda Čapajev. Podobne ako aj okolité obce – Hermanovce, Zlatá Baňa, Matiaška, Ďurďoš a ďalšie bola za pomoc partizánom 7. septembra 1944 Nemcami vypálená (zhorelo 31 domov a stodôl). Zahynuli aj dvaja

starší občania. Viacerí občania z dediny aj po tejto udalosti, i napriek zvýšenému nebezpečenstvu, pokračovali v poskytovaní pomoci Židom a utečencom, ktorí utekali z nemeckého pracovného tábora v Bystrom.

Hrôzostrašný príbeh...

...sa v dedine odohral v dňoch 7. a 8. novembra 1944. Vtedy prišiel za jedným z pomocníkov partizánov Jankom Gdovinom známy nemenovaný občan z Hanušoviec aj s dvoma zbehmami s prosbou, aby ich previedol do Dúbravy, malej osady nad Hermanovcami, odkiaľ sa tí dvaja mali dostať do lesa k partizánom.

Janko sa na túto riskantnú úlohu podujal, no netušil, akému nebezpe-

čenstvu sa vystavuje. Dvoch zbehov do Dúbravy zaviedol, tam ale už na nich čakali nemeckí vojaci, ktorí prišli od Hermanoviec. Tých dvoch zajali a odviekli späť do tábora. Obaja vedno s ďalšími siedmimi rebelmi z tábora v Bystrom čoskoro potom skončili v hromadnom hrobe za riekou Topľa pri ceste do Matiašky. Ešte v ten večer Nemci dolapili v dome pána (?) Mičku v Dúbrave aj Janka Gdovína, vzali ho na Gestapo do Prešova a odtiaľ ho po troch dňoch poslali do jedného z pracovných táborov v Nemecku do Sachsenhausenu.

Po istom čase ho Gestapo presunulo do tábora v Klingeru a nakoniec do najstrašnejšieho lágru do Bergen-Bel-senu.

Traja Gemerskí sokoli

Hoj, traja sokoli, či váš hrob hlboký? Nie je tak hlboký, ako je vysoký.

Prvým slovenským intelektuálom, ktorý vstúpil na pole politiky s ambíciou robiť ju profesionálne, bol Ľudovít Štúr. No nebol na to len sám, boli tu aj ďalší Slováci (študenti). Napríklad „Gemerskí sokoli“.

Píše sa rok 2017 a my si spoločne pripomíname 169. výročie udalostí, ktoré sa udiali v stoličnom dome v Plešivci v roku 1848. Od 12. októbra do 5. novembra tu boli väznení a na smrť odsúdení náhlým súdom a 6. novembra mali byť popravení obesením traja gemerskí sokoli: Ján Francisci-Rimavský, Štefan Marko Daxner a Michal Miloslav Bakulíny.

Za čo? To spomína Ján Francisci. „Prvé bolo ustrojiť národnú gardu, čo nový XXII. 1848 zákonný článok počiatocnými slovami predpisoval:

Občania vlasti sa poverujú strážením nad osobnou a majetkovou bezpečnosťou, zabezpečením verejného poriadku a vnútorného pokoja. **My sme sa predpisov tohto zákona chytili, Daxner v Tisovci, ja v Hnúšti a Bakulíny v Koka-ve.** Začali sme samostatne, každý osobitne, organizovať z obyvateľov národnú gardu a všetci traja sme boli zvolení za veliteľov gardy.

Peštianske ministerstvo, vidiac vzťahujúce a rozširujúce sa hrozivé pohyby, vykonalo pri sneme, že sa má vyzdvihnúť dvestotisíc honvédov a ná-

rodná garda mobilizovať. Za veliteľa mobilizovanej národnej gardy 30. augusta vymenovalo Artúra Görgeyho. Nasledoval popis za regrútov súcich jednotlivcov a bolo naložené losovanie.

Štefan Daxner s tisovským meštianstvom uzavrel protest proti takému naloženiu neplatného, lebo kráľom nepotvrdeného zákona. Aj k prevedeniu losovačky do Tisovca prišlého gardového majora Gedeona tisovské meštianstvo tak prijalo, že bol rád, že mohol odpratať sa z Tisovca a losovačku nechať tak. Ja ustrojil som so svojou gardovou stotinou voľný, gardistami i negardistami navštívny výlet do Doliny v hnúšťanskom chotári, kde sa uzavrelo, že ani my nebudeme losovať a za honvédov, že nepôjdeme, ani za mobilizovanú gardu, len alebo všetci, alebo ani jeden. Bakulínyho kokavská

gardová stotina tiež uzavrela nelosovať. **To bola hlavná príčina udelenia väzby, nepodriadenie sa Peštianskému ministerstvu.**

Samozrejme, že náhly súd zložený z maďarských osobností ich odsúdil na trest smrti obesením, a už sa aj začala stavať šibenica. No až po dôrazných vystúpeniach v obhajobe všetkých troch buditeľov, obhajovať sa museli sami, náhly súd bol dňa 6. novembra doplnený na riadny stoličný súd na sedriu, v ktorom ich a ďalších päť a dvadsiatich odsúdili na rozličné ťažšie i ľahšie tresty.

Francisciho a Daxnera odsúdili každého na dva roky a tristo šesťdesiat dní samotného väzenia, Michala Bakulínyho na dva roky. V nasledujúci deň na svitaní, keď sa brieždilo, vysadili Francisciho, Daxnera a Bakulínyho v reťaziach na vozy pod

strážou sobotských gardistov i pod vedením komisára bezpečnosti a do Pešti ich odviezli.“

„Keď si tak rozmýšľam,“ spomína Francisci vo svojom životopise, „čo sa veľmi často stáva o našom uväznení, zavše nevdojak naplní sa mi srdce nekonečnou povďačnosťou naproti milostivému riadeniu božiemu a obdivovaním jeho nevyspytateľných ciest. Také bolo menovite prehratie bitky pri Schwechate 30. októbra (1848) súčasne s naším súdením. Ale i ľudskej, už či schválnej a vypočítavej, a či len náhodilej – ťažko rozhodnúť – šetrnosti znamenia vidím v tom, že Fáy upravil nás do tichého kúta Plešivca, namiesto náruživosťami a zúrením proti nám sfanatizovanej Rimavskej Soboty; že Szentiványi tiež do Plešivca a nie do Rimavskej Soboty vyslal náhly súd.“

Norbert Lacko

...Petrom Šumichrastom,

historikom VHÚ, ktorý sa venuje letcom a letectvu v 2. svetovej vojne

Kolko čs. letcov a osobitne Slovákov sa po vypuknutí druhej svetovej vojny až do jej konca zapojilo do protifašistického odboja?

– Na všetkých bojiskách sa do tohto boja zapojilo niekoľko tisíc občanov Československa, ktorí slúžili v čs., resp. v spojeneckých leteckých jednotkách. Napríklad v britskom Kráľovskom letectve slúžilo takmer 2200 čs. letcov, z ktorých 260 sa narodilo, resp. pred druhou svetovou vojnou žilo na území Slovenska. V 1. čs. zmiešanej leteckej divízii v ZSSR slúžilo takmer 600 čs. vojakov, z ktorých väčšina boli Slováci.

Najväčšie percentuálne zastúpenie Slovákov bolo z pochopiteľných dôvodov v 1. čs. zmiešanej leteckej divízii v ZSSR, ktorú tvorili bývalí príslušníci slovenských vzdušných zbraní. Dominovali v nej príslušníci leteckých jednotiek Trnkovej Skupiny vzdušných zbraní pri Východoslovenskej armáde, ktorí 31. augusta 1944 preleteli z letiska Išla pri Prešove na územie oslobodené Červenou armádou.

Naši hrdinovia v Anglicku.

dou. Ich počty ešte zvýšili Slováci – letci a leteckí špecialisti, ktorí boli na oslobodené územie Poľska presunutí leteckým mostom z Troch Dubov počas SNP. Percentuálne tvorili až 70 % leteckého personálu 1. čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR. Vo Veľkej Británii sa tento počet pohyboval do 17 %.

Najpočetnejšie zastúpenie Slovákov bolo v slávnej 311. čs. bombardovacej peruti Kráľovského letectva, ktorá v jednom období vojny patrila medzi najlepšie letecké jednotky britského bombardovacieho veliteľstva. Podľa publikovaného menného zoznamu príslušníkov čs. letectva v RAF išlo o 128 príslušníkov čs. 311-ky, ktorí mali trvalý pobyt, resp. sa narodili na území Slovenska.

Kolkí slovenskí letci v protifašistickom odboji padli?

– V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že do dnešných čias nie je spracovaný zoznam čs. letcov podľa národnosti, ktorí padli

v rokoch druhej svetovej vojny. V tej dobe boli všetci príslušníci čs. zahraničnej armády, ktorých materská reč bola čeština či slovenčina. Poznáme však osudy čs. letcov (pilotov, navigátorov,

Otto Smik.

telegrafistov, strelcov), ktorí sa hrdlo hlásili k Slovensku a významným spôsobom sa zapísali do histórie čs. letectva v rokoch druhej svetovej vojny.

Medzi takéto osobnosti určite patria S/L Otto Smik, S/L Jan Ambruš a W/O Ivan Schwarz. Taktiež poznáme mena ďalších čs. letcov Slovákov, ktorí zahynuli počas plnenia bojových úloh,

resp. pri leteckom výcviku: Sgt. Ján Miklošek, F/Sgt. Karol Valach, F/O Jozef Grič, F/O Jozef Menšík, Sgt. Anton Vanko, F/Sgt. Michal Pizúr, F/Sgt. Jozef Halada, Sgt. Ján Kmec, Sgt. Ján Šimko, Sgt. Jozef Turna a mnohí ďalší.

Česi a Slováci – letci, rovnako ako ich kolegovia – príslušníci pozemného vojska, so cťou naplnili slová vojenskej prisahy. Bojovali čestne, statočne, podľa svojich síl a schopností. Svojím dielom prispeli k porážke fašizmu a k víťazstvu protihitlerovskej koalície.

Kolko Slovákov – letcov bolo v službách Osi?

– V rámci slovenských vzdušných zbraní sa do bojov postupne zapojili príslušníci troch stíhacích a troch pozorovacích letiek. Početnosť leteckých jednotiek a rozsah ich leteckej činnosti bol rôzny a výkonomi kulminoval v rokoch 1942–1943, keď bola na východnom fronte operačne nasadená legendárna letka 13. Určitú predstavu o počte per-

sonálu môžeme nadobudnúť na základe vtedajších predpísaných vojnových počtov dôstojníkov, poddôstojníkov a mužstva leteckej jednotky: pozorovacia letka mala 115 príslušníkov a stíhacia letka bola o niečo menšia, tá mala 95 príslušníkov. Samozrejme, v týchto počtoch nebol len lietajúci personál, ale aj pozemný technický personál a obslužný personál.

Dá sa povedať, či boli úspešnejší tí, ktorí boli v odboji, alebo tí, ktorí bojovali proti spojencom?

– Nie nedá... Najúspešnejší Slovak Otto Smik, ktorý bojoval v radoch britského kráľovského letectva, počas 263 bojových letov trvajúcich 371 hodín zostrelil 10 nepriateľských lietadiel určite, 2 pravdepodobne a tri stroje nepriateľa poškodil. Na konte mal aj 6 lokomotív, 22 transportných lodí a bárak... a vypočítavať jeho úspechy by sa dalo ešte hodnú chvíľu. Bojoval v iných podmienkach leteckej vojny na západnom fronte, ako Ján Režňák, najúspešnejší slovenský stíhač s 32 potvrdenými víťazstvami na východnom fronte.

V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že S/L Smik padol v neľútostnom boji s fašizmom. A teda aj jeho zásluhou žijeme slobodne v demokratickom štáte, v ktorom jeho občanov neprenasledujú z dôvodu ich rasového pôvodu, politickej príslušnosti, náboženského presvedčenia či sexuálnej orientácie. – r –

Ján Režňák. Po vypuknutí SNP odmietol odísť s piešťanskou posádkou do Povstania a bojovať proti nemeckým agresorom. Nesplnil si tým vojenskú prisahu.

Viete, že...?

...13. 8. 1943 sa udial prvý prechod na stranu ZSSR plnohodnotného fašistami zriadeného rusko-nemeckého SS zväzku s kompletným vybavením a výzbrojou? Nie, že sa vzdal do zajatia, ale že sa obrátil a zaútočil na fašistov.

Bola to ruská družina vo vojskách SS Vladimíra Gniľa – Rodionova, ktorý v tento deň prečítal vopred pripravený rozkaz. „V mene záchrany vlasti od jej zotročenia nemecko-fašistickými okupantmi nariadujem: v dnešný deň brigádu premenovať na 1. antifašistickú partizánsku brigádu.“

Každému bojovníkovi ukladam neľútostne ničť fricov do ich posledného vyhnania z ruskej zeme. Pozdrav „Heil Hitler“ zrušiť. Nariadujem vzdávať si česť priložením ruky k pokrývke hlavy podľa poriadkov platných v Robotnícko-roľníckej Červej armáde. Gratulujem vojakom a dôstojníkom s pripojením sa k svätému boju za našu veľkú vlasť.“

16. a 17. 8. 1943 boli na príkaz V. G. Rodionova zlikvidovaní všetci nemeckí dôstojníci.

18. 8. 1943 bola informovaná Moskva o prechode ruskej brigády SS k partizánom v počte vyše 2000 mužov.

19. 9. 1943 Vladimír Gil bol vyznamenaný Radom Červej hviezdy. V zdôvodnení sa hovorí: Za organizáciu prinavrátania do radov obrancov vlasti sovietskych vojnových zajatcov a za prejavenu chrabrosť a odvahu v boji proti nemecko-fašistickým okupantom.

...na jar roku 1944 v rajóne medzi Polockom a Lepelom Nemci spustili najväčšie ťaženie proti partizánom za celú 2. sv. vojnu?

Do krvavej operácie „Jarný sviatok“ sa zapojilo 60 tisíc vojakov a dôstojníkov, vrátane pozemnej a leteckej výzbroje.

Sily boli nerovné, partizáni sa ocitli v obkľúčení. Dňa 5. mája 1944 veliteľ brigády V. G. Rodionov viedol svojich bojovníkov na prielom. 1. antifašistická partizánska brigáda stratila pri tom 1026 osôb, čo bolo vyše polovice stavu. A fakticky prestala existovať. Smrteľne zranený bol aj V. Gil Rodionov. Dňa 14. 5. 1944 zomrel na následky zranenia.

...britský vojak, pplk. John Malcolm Thorpe Flemming „Jack“ Churchill, ktorý získal počas druhej svetovej vojny prezývku „Bojachtivý (alebo Šialený) Jack“ sa preslávil neortodoxným štýlom boja, keď na Nemcov útočil so škótskym palošom a anglickým dlhým lukom?

Jeho mottom bolo: „dôstojník, ktorý ide do akcie bez svojho meča, nie je náležite vyzbrojený“.

V máji 1940 jeho jednotka prepadla nemeckú hliadku pri L'Épinette vo Francúzsku a Churchill tu zastrelil šípom nemeckého poddôstojníka. Má sa to za jediný potvrdený prípad kedy britský vojak počas 2. sv. vojny takto zabil nepriateľa.

V bojoch pri Dunkerque sa Churchill prihlásil k jednotkám Commandos.

„Šialený Jack“ bol za svoje bojové činy vyznamenaný Radom za vynikajúce služby so sponou a Vojnovým krížom so sponou.

Keď sa vojna skončila Churchill bol rozhorčený. Hovoril, že „ak by nebolo tých prekliatych Yankeov, mohli sme si zabojsť ešte ďalších desať rokov“. Zrejme mal na mysli atómové bombardovanie Japonska, pretože na konci vojny bojoval v Barme a Indii.

...v 1. čs. armádnom zbore v ZSSR fungovala aj neverejná organizácia KSC?

K prijímaniu nových členov pristúpila hneď po boji pri Sokolove. Kto bol prijímaný do strany musel splňať dve podmienky: musel sa osvedčiť na fronte a byť politicky dostatočne uvedomelý. Muselo byť na neho spoľahnutie, že si je vedomý v akých podmienkach strana pracuje a že nevyzradí stranické veci nepovolným osobám.

Za najťažší priestupok komunistu sa považovala zbabelosť pred nepriateľom. Ak niektorý člen nesplnil patrične svoje vojenské povinnosti a bol za to veliteľsky potrestaný, nasledovalo po tom aj riešenie v straníckej organizácii, ktoré veľakrát končilo udelením stranického trestu.

...po prvýkrát v dejinách československej armády sa jej slávnostného aktu ako oficiálni hostia zúčastnili vedúci predstavitelia Komunistickej strany Československa (Klement Gottwald, Jan Šverma a Zdeněk Nejedlý) dňa 12. 9. 1943?

Bol to deň, keď bola 1. čs. samostatnej brigáde v ZSSR odovzdaná bojová zástava. Slávnostného aktu sa zúčastnil aj čs. veľvyslanec Zdeněk Fierlinger, náčelník čs. vojenskej misie v ZSSR plk. Heliodor Pika a sovietskych hostí viedol generál Georgij K. Žukov.

A. Mikundová

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 7:** Samuel Baran 93 rokov.
- **Bratislava 9:** Anna Zvonárová 95 a Ema Blatnická 93 rokov.
- **Bratislava 12:** prof. PhDr. Vladimír Černušák, CSc. 96 rokov.
- **Bratislava 16:** Dominik Jágrik 93 a Ingeborg Plischkeová 89 rokov.
- **Bratislava 24:** Ferdinand Kováčik 96 a Dr. Jozef Mazák 91 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetu- na:** Vlasta Sláviková 80 a Milan Hrevúš 75 rokov.
- **Badín:** Mária Moravčíková 92 rokov.
- **Bernolákovo:** Dana Makulová 50 a Martina Jánošíková 40 rokov.
- **Báhoň:** Štefánia Blahová 98, Mária Kollárová 70 a Stanislav Strážay 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Helena Šajtrochová 87, Anna Strmeňová 86 a Branislav Chlebo 40 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Anna Kavcová 88 a Anna Hlinková 82 rokov.
- **Cigeľ:** Katarína Hrdá 85 rokov.
- **Čierny Balog:** Rudolf Pôbiš 70 rokov.
- **Čaňa:** Jolana Kováčová 83, Regina Rigová 70, Alžbeta Vargová 65, Eva Žuková a Milan Kopčák 55, Eva Demková 50 rokov.
- **Donovaly:** Ľubomír Mistrik 81 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Irena Hačarová 75 rokov.
- **Detva:** Martin Strelec 86 a Anna Melišková 60 rokov.
- **Dobšiná:** Mária Žižňáková 80, Irena Gallová 75 a Miloš Hutník 65 rokov.
- **Dunajská Streda:** Peter Kovács 81 a Katarína Vidová 80 rokov.
- **Gemerská Poloma:** Ján Šafár a Ondrej Hajdučko 75, Júlia Dovalová 70, Ondrej Romok a Ing. Ján Franko 65 rokov.
- **Heľpa:** Rudolf Riapoš 75 a Jozefína Fil'ová 70 rokov.
- **Harmanec:** Helena Vajsová 65 rokov.
- **Hrachovo:** Elena Knappová 60 rokov.
- **Jovsa:** Anna Dlužaninová 94 rokov.
- **Kremnica:** Dagmar Klobušická 88 rokov.
- **Košice – Západ:** Mirko Liba a Ing. Mikuláš Legdan 70, Mgr. Imrich Piroško 40 rokov.
- **Klenovec:** Mária Hrušková 88, Oľga Košútová 87, Zuzana Drozdíková 84, Elena Bartová a Pavel Hrivnák 80 rokov.
- **Kružlová:** Zuzana Šupšáková 81 a Milan Grega 70 rokov.
- **Ladomirová:** Jolana Mňahončáková 75 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Kováčová 94 rokov.
- **Lipany:** Katarína Hubová 70 a Margita Žažová 65 rokov.
- **Lučenec 1:** Irena Stanková 87 rokov.
- **Lučenec 2:** Dáriuš Detvan 75 a Mária Figová 70 rokov.
- **Myjava:** Anna Křečková 87 rokov.

- **Medzibrod:** Eva Plachá 65 rokov.
- **Miezgovec:** Blažena Čížová 70 rokov.
- **Michalovec:** Ing. Michal Mazúr 92, Jolana Szatmayerová 84, Mária Czetoová a Ing. Vasil Čuvan 70 rokov.
- **Nacina Ves:** Martin Nemeč 55 rokov.
- **Očová:** Ing. Juraj Remeselník 70 rokov.
- **Pezinok:** Mária Blattnerová 82 rokov.
- **Považská Bystrica:** Helena Paulecová 82 rokov.
- **Prievidza:** Ing. Rozália Becová 90 rokov.
- **Poltár:** Bc. Pavol Kindernaj 60, Anna Repková a Pavol Sihelský 55 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Judita Bolfíková 99, MUDr. Július Lukáč 80 a Dáša Laššáková 50 rokov.
- **Rožňava:** Etela Gundová 80, Jarmila Sabóová a Zuzana Slovákova 65, Bc. Norbert Smolko 50 a Mikuláš Jacko 40 rokov.
- **Selce:** Oľga Šemšel'ová 85 rokov.
- **Stupava:** František Filípek 70 rokov.
- **Staré Hory:** RSDr. Ivan Čillík 70 rokov.
- **Sučany:** Vlasta Sušienková 83, Ema Buliaková 81 a Ivan Baláž 45 rokov.
- **Senica:** Ing. Vladimír Švec 75 rokov.

- **Svidník:** Michal Šandala 80, Mária Goldírová a Dušan Sagan 65, Michal Kurilec 60 rokov.
- **Sobrance:** Helena Golejová 92 a Anna Lukáčová 60 rokov.
- **Strážske:** Jolana Magelová 93, Ing. Ondrej Cehuľa 88, Michal Čajka 75 a Michal Kočerha 65 rokov.
- **Trhovište:** Mária Papcunová 89 rokov.
- **Trenčín 1:** Ing. Štefan Šteflovíč 96, Alžbeta Karyová a Katarína Breznická 94, Nora Guttmanová 87, Mgr. Ján Boleček 40 a Lenka Filinová 30 rokov.
- **Trenčín 2:** Ing. Igor Polaško 70 rokov.
- **Topoľčany 2:** Mária Čimborová 87, Eva Hubová 65 a Milan Šupa 50 rokov.
- **Turany:** Elena Morgošová 89, Ondrej Bačík 84, JUDr. Dušan Híčík 82, Ivan Mičko 70 a Milan Slobodník 50 rokov.
- **Trnava:** Brigita Horanová 93, Emília Pačesová 87, Oľga Richterová 85, Lídia Hudeková 75 a Jarmila Jánošová 70 rokov.
- **Uderiná:** Ján Laco 86 a Ján Maďar 75 rokov.
- **Vinné:** Vlasta Rybnická 70 a Mária Čverčková 65 rokov.
- **Závadka n/Hronom:** Anna Nosková 95 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Emília Antalová 86 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Ing. Ján Maďar 70 rokov.
- **Želiezovec:** Jozef Králik 70 a Mária Kišďurková ml. 65 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Rudolf Štefík a Ján Trebula 81 rokov.
- **Obľv Žilina:** Kamil Hruška 85 a Mgr. Dušan Halaj 80 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Odišiel vzácny človek

Nie je to tak dávno, čo sme blahoželali ku krásnym narodeninám nášmu členovi Jozefovi Adamcovi. Prešlo pár týždňov, prišiel úraz, ochorenie a jeho srdce navždy stíchlo.

Priamy účastník Povstania, člen ZNB, aktívny odbojár a obetavý funkcionár, ale hlavne dobrý otec a človek s veľkým srdcom odišiel do odbojárskeho neba.

Naposledy sme mu vzdali vďaka dôstojnou rozlúčkou dňa 17. 10. 2017.

Češ' jeho pamiatke!

Eva Talianová, tajomníčka ZO SZPB Trenčín 2

Rozlúčka s priateľom

Dňa 4. 11. 2017 v nitrianskom krematóriu sa členovia ZO SZPB z Nitry a Zlatých Moraviec navždy rozlúčili s Gustávom Stopkom – členom ZO SZPB Zlaté Moravce a Oblastného výboru SZPB v Nitre.

Náš Gusto (ako sme ho s úctou volali) sa narodil 29. 9. 1938 v Močenku. Po vyštudovaní strednej a vysokej školy ako chemik pracoval v poľnohospodárstve. Takmer dvadsať rokov – až do dôchodku pôsobil ako diplomat na veľvyslanectvách ČSSR, resp. SR v krajinách Južnej Ameriky a v bývalom ZSSR. So svojimi

zážitkami sa podelil s čitateľmi novin a cestopisov. Bol dlhoročným dopisovateľom aj nášho Bojovníka.

Svoje bohaté životné skúsenosti uplatňoval aj ako predseda HDK, najmä však v besedách s mládežou. Jeho veselá a úprimná povaha mu získala veľa priateľov a zmierňovala bolesť posledných dní. Zostali

nám len spomienky na vzácného človeka, člena nášho Zväzu.

Češ' jeho pamiatke.

Jozef Havel, predseda Obľv SZPB Nitra

Zomrel 95-ročný Ján Frimer

Dňa 13. 10. 2017 zomrel priamy účastník národno-oslobodzovacieho boja Ján Frimer, člen ZO SZPB pri ZV SR klub Prešov.

Narodil sa 3. 11. 1922 v Tulčíku okres Prešov. Po vypuknutí SNP bol vojakom povstaleckej armády priamo v Banskej Bystrici. Slúžil v protiletadlovom oddiele, ktorý od druhej polovice septembra 1944 pôsobil v priestore Liptovskej Osady a Korytnice. Po potlačení povstania a prechode do hôr dostal sa v novembri 1944 pri obci Telgárt do zajatia.

Na konci marca 1945 sa mu podaril prechod k partizánom – oddiel M. R. Štefánika a v apríli 1945 prešiel k Červenej armáde,

s ktorou postupoval od Prievidze až po Bratislavu.

Po skončení vojny sa zúčastnil bojov proti banderovcom v okolí Ružomberka. Bol držiteľom osvedčenia podľa zákona 255/1946 Sb., od roku 1972 bol členom SZPB.

Za odbojovú činnosť mu bolo udelených viacero vyznamenaní pri príležitosti výročí SNP a Dňa víťazstva nad fašizmom, ako aj vzájomných vyznamenaní.

Žiaľ, osud to tak zariadil, že Pamätnú medailu „Za vernosť“, ktorá mu bola udelená pri príležitosti jeho 95. narodenia, prevezmú už jeho rodinní príslušníci. *Češ' jeho nehynúcej pamiatke!*

Navždy sme sa rozlúčili

- **Belá – Dulice** s 92-ročným Jozefom Kováčikom.
- **Brezno 1** s 95-ročnou Annou Muránskou, 94-ročným Jozefom Felcianom, 93-ročným Ladislavom Regulim, 89-ročnými Máriou Kocúrovou a Eleonórou Demianovou, 92-ročnou Karlou Englerovou.
- **Heľpa** s 92-ročnou Máriou Blažekovou.

- **Klenovec** s 94-ročnou Jankou Cabanovou.
  - **Melčice – Lieskové** s 83-ročnou Annou Juričkovou.
  - **Trenčín 2** s 91-ročnou Miluškou Tichou.
  - **Závadka n/Hronom** s 82-ročným Mgr. Jánom Belkom a 70-ročným Milanom Bohušom.
- Češ' ich nehynúcej pamiatke!*

74. medzinárodný filmový festival v Benátkach

Chod' a pozeraj sa

V porovnaní s minulými rokmi na ňom ubudli diela s vojnovou tematikou. No niektoré sa predsa len dočkali ocenení.

Strieborného leva – Veľkú cenu poroty si z benátskeho Lida odniesol izraelský filmár Samuel Maoz za drámu Fox Trot. Otec, zámožný architekt, sa v nej vyrovnáva so smrťou jediného syna, ktorý zahynul počas plnenia vojenských povinností na strážnom stanovisku Fox Trot uprostred nehostinných hôr. Vedeli ste, že hebrejčina má pre otca, ktorý prišiel o syna, samostatné slovo?

Osobitnú cenu poroty získala historická snímka z Austrálie na začiatku minulého storočia Sweet Country (Sladká krajina) v réžii Warwicka Thorntona.

Armádny dôstojník, zodpovedný za po-

riadok v mestečku, musí prekonať vlastné predsudky i rasizmus a chrániť domorodého poľnohospodára, obvineného z vraždy bieleho farmára pred hnevom nepriateľsky naladených belochov.

* * *

Už piaty raz sa na benátskom festivale konala súťažná prehliadka novo reštaurovaných a rekonštruovaných klasických diel svetovej kinematografie. Porota tu nehodnotí samotné diela, veď ich hodnota je preverená časom. Podstatný je prístup, citlivosť úprav i technická stránka vecí. A práve cenu prehliadky Venezia Classici týchto rokov získali ruské štúdiá Mosfilm za rekonštrukciu a digitalizáciu jedného z najlepších vojnových filmov všetkých čias – drámy Elema Klimova z roku 1985 Chod' a pozeraj sa.

Obrana č. 10/2017 (výňatok)

Životné jubileum historika

Dušan Halaj, dlhoročný pracovník Múzea SNP, HDK pri ÚR SZPB a predseda HDK Oblastného výboru SZPB v Žiline sa 10. novembra 2017 v plnom pracovnom nasadení dožil 80 rokov.

Po skončení vysokoškolského štúdia na fakulte spoločenských vied, odbor Jazyk slovenský a história na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave, sa s plnou vervou odovzdal bádaniu po udalostiach spojených s bojom za národné oslobodenie v SNP.

Je autorom nespočetných diel, štúdií a článkov spojených s odbojovou činnosťou. Má výrazný podiel na obsahu zameraní bádateľskej činnosti a obsahu expozícií Múzea SNP. Osobne má rozhodujúci podiel na zdokumentovaní udalostí súvisiacich so SNP v Žiline a povstaleckého veliteľa mjr. Jozefa Dobrovodského.

Je autorom a tvorcom stálej expozície histórie obce Stráňavy a Malofatranskej operácie 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v regionálnom múzeu v Stráňavách. V ostatných rokoch svoju bádateľskú činnosť spojil s prácou HDK oblastného výboru SZPB v Žiline so zameraním na výskum, zber informácií o od-

bojovej činnosti v Rajeckej doline a na Bytčiansku.

V spolupráci s Krajskou knižnicou v Žiline je organizátorom výstav, prednášok a besied o histórii boja za národné oslobodenie v SNP a v 2. svetovej vojne pre občiansku verejnosť a školskú mládež. Je pravidelným dopisovateľom a propagátorom udalostí boja za národnú slobodu v žilinských miestnych a regionálnych printových médiách.

Za významnú bádateľskú a publikačnú činnosť pri objasňovaní a presadzovaní pokrokových, demokratických tradícií boja za národnú slobodu SZPB pri príležitosti životného jubilea ocenil Dušana Halaju medailou „Za vernosť“.

Do ďalších rokov želáme Dušanovi Halajovi pevné zdravie, rodinnú pohodu a úspech v jeho pracovnom zameraní.

Juraj Drotár, predseda OblV SZPB Žilina

Zomrela posledná svedkyňa tragických hrôz

V piatok 3. 11. 2017 za veľkej účasti verejnosti, zástupcov spoločenských organizácií a vedenia SZPB v Žiari nad Hronom sme sa v Ostrom Grúni rozlúčili s Annou Novákovou, ktorá bola posledným žijúcim svedkom tragických udalostí v Ostrom Grúni a Kláku, zo dňa 21. 1. 1945.

Fašistické nemecké jednotky a jednotka Edelweiss prepadla tieto obce, pričom v nich zahynulo 148 nevinných obetí. Táto udalosť vošla do podvedomia obce a Slovenska pod názvom Krvavá nedeľa.

Anna Nováková, ako žijúci svedok týchto udalostí, o nich hovorila, besedovala s mládežou, ale aj s dospelými. Pri spomienke na tieto udalosti sa nedokázala ubrániť dojatiu a slzám. Jej samej zahynuli rodičia aj súrodenci, ako desaťročná bola počas týchto

hrôz zranená. Bola to žena s veľkým srdcom a vnútornou silou.

Pani Anna Nováková bola od samého začiatku členkou SZPB, dlhé roky vykonávala funkciu predsedníčky základnej organizácie. Pre vek i zdravotné problémy sa funkcie vzdala a predsednícku funkciu po nej prevzal syn Marián.

Oblastná organizácia, ale aj celá členská základňa SZPB v zosnulej stratila vzácného človeka, funkcionára a žijúceho svedka tragických udalostí.

Čeť Tvojej pamiatke

a Tvojmu statočnému životu.

Jaroslav Bulko
predseda OblV SZPB Žiar nad Hronom
snímka D. Teliščáková, pravda.sk

Odborný seminár „Zbrane a munícia v zbierkach múzeí“

V dňoch 10.–11. októbra 2017 sa v priestoroch Vojenského historického múzea v Piešťanoch uskutočnil odborný seminár „Zbrane a munícia v zbierkach múzeí“, ktorého organizátorom bol VHÚ Bratislava v spolupráci s Odbornou komisiou pre odborné múzejné činnosti Zväzu múzeí na Slovensku a Sekciou pre vojenské dejiny SHS pri SAV.

Seminára sa zúčastnilo vyše päť desiatok odborníkov nielen zo slovenských múzeí, ale aj zástupcovia Prezídia Policajného zboru SR MV SR, Pamiatkového úradu SR, Akadémie OS generála M. R. Štefánika, Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne, UK v Bratislave a Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Zástupcovia múzeí predstavili zbierkové predmety zaradené do zbierok zbraní a munície v jednotlivých múzeách. Za VHÚ – VHM Piešťany vystúpili kurátori Peter Holík a Ivan Cuper. Súčasťou seminára boli aj odborné prednášky o typológii a rozdieloch medzi jednotlivými chladnými a ručnými palnými zbraňami, delostrelectvom a zbraňovými systémami a rôznymi druhmi streľiva a munície. Záverečné príspevky boli venované zbraňam a munícii v múzejnej tezaure.

Výstupom zo seminára bude zborník publikovaných príspevkov a metodiky na vykonávanie odborných múzejných činností spätých so získavaním a odbornou správou zbraní a munície v múzeách.

Podľa vhu.sk, 12. 10. 2017

Deň D: Vzácne zábery z druhej svetovej vojny

Stránka topdesat.sk píše, že operácia Neptún, známa aj ako Deň D alebo vylodenie v Normandii, bola vraj kľúčovou operáciou spojeneckých síl počas druhej svetovej vojny.

Bojovník sa s tým stotožňuje len potiaľ, ak autor mal na mysli iba západné spojenecké sily. Porážka Nemecka by totiž bola dosiahnutá aj bez výsadku v Normandii a vieme to jednoducho dokázať. Nakoniec kto západným spojencom zachránil krk keď sa do nich Nemci pustili protiútokom v Ardenách? Áno, čo skrývať, bol to Stalin so svojou Operáciou Bagration, ktorá kompletne zlikvidovala nemeckú armádu skupinu „Stred“.

Čitateľom Bojovníka však tento článok dávame do pozornosti nie kvôli textom (tie dokazujú, že ich napísal človek historicky nezorientovaný), ale kvôli tomu, že sú tu použité zachovalé farebné zábery, ktoré sú svedectvom, ako to vtedy v Európe vyzeralo.

Vid' link na originálny článok: <http://topdesat.sk/den-d-zachovalé-zabery/>

– vmi – s využitím HSP z 15. 10. 2017

Zláka krásnu Wonder Woman triler z druhej svetovej vojny?

Izraelská herečka a modelka Gal Gadot rokuje o úlohe v plánovanom trileri Ruin. Správu potvrdil magazín The Hollywood Reporter s tým, že zatiaľ nie je jasné, koho by v prípade podpísania zmluvy hrala.

Novinka sa bude odohrávať v období po druhej svetovej vojne a zameria sa na bývalého nacistického kapitána, ktorý sa chce zo svojich zločinov vykúpiť tým, že hľadá a vraždí svojich bývalých kolegov z jednotiek SS. Snímka by mala vzniknúť pod hlavičkou spoločnosti Mad River Pictures, pričom réžie by sa mal ujať Justin Kurzel, ktorý stojí aj za snímkou Assassin's Creed (2016). The Hollywood Reporter však uvádza, že o tom, či sa snímka vôbec dočká výroby, rozhodne to, či sa produkcii podarí nájsť predstaviteľa spomínaného kapitána. Podľa nemenovaných zdrojov by ním mohol byť Christian Bale, zatiaľ ale s tvorcami o úlohe nerokoval.

Gal Gadot reprezentovala svoju krajinu na súťaži Miss Universe, ktorá sa konala v roku 2004 v Ekvádore. Známa je najmä ako Gisele z akčnej série Rýchlo a zbesilo (2009, 2011 a 2013). Zahrala si aj v snímkach Zatiaľ spolu, zatiaľ nažive (2010), Nočné rande (2010), Nebezpečný spojenec (2016) či Špióni odvedľa (2016). Objavila sa tiež v akčnom filme Batman vs. Superman: Úsvit spravodlivosti (2016), kde sa predstavila ako superhrdinka Wonder Woman. Úlohy odvážnej princeznej Amazoniek sa ujala aj v očakávanej snímke Wonder Woman (2017). Túto postavu stvárni aj v jej pokračovaní Wonder Woman 2 a v pripravovanom filme Justice League a jeho pokračovaní Justice League Part Two.

Pravda.sk, 14. 10. 2017

Redakcia dopisovateľom

Vážení kolegovia, v poslednej dobe sa rozšírilo zasielanie nezaostrených fotografií na uverejnenie.

Redakcia dvojtýždenníka Bojovník vás prosí, neposielať nám nekvalitné zábery.

Prečo nejese sám, sama?

Juhokórejskí vedci zistili, že príjem potravy osamote zvyšuje riziko vzniku metabolického syndrómu (viac: <https://nemoci.vitalion.cz/metabolicky-syndrom/>), spôsobujúceho ukladanie tuku na bruchu. Pribeh výskumu je uverejnený v časopise: **Obesity Research & Clinical Practice**.

Špecialisti analyzovali výsledky ankety, ktorej sa zúčastnilo 7752 ľudí, a pýtali sa, ako často sa kto stravuje osamote. Zistili, že medzi „papkáčmi z potešenia“ je viac prípadov diagnostikovaných ako metabolický

syndróm, následkom čoho sa im hromadí viscerálny tuk.

Muži, ktorí sa stravujú osamo-

tene najmenej dvakrát za deň, majú pravdepodobnosť vzniku tohto syndrómu vyššiu o 64 % oproti tým, ktorí jedávajú v spoločnosti. Pri ženách je tento údaj 29 %. Pričom riziko obezity sa u mužov zvyšuje o 45 %.

„Tieto výsledky poukazujú na to, že jedávanie osamotene môže byť faktorom, ovplyvňujúcim vznik metabolického syndrómu,“ hovorí sa v článku. **Podľa ria.ru, 29. 10. 2017**

ZRNKÁ HUMORU

Inšpiratívny senior!

Ako starneme, začíname pochybovať o svojej schopnosti robiť niečo „užitočné“ pre zvyšok sveta. Práve v takýchto okamihoch sú naše nádeje posilnené mimoriadnymi skutkami iných „seniorov“, ktorí našli odvahu popasovať sa s problémom, na ktorý by sme my ostatní nenašli odvahu.

Tou osobnosťou je Harold Schlumberg:

Harold vyhlásil: „Často sa nás tí mladší spytujú, čo robíme po odchode na dôchodok.

Napríklad, ja mám to šťastie, že som bol chemickým inžinierom a jedna z činností, ktorú robím najradšej je premena piva, vína a destilátov na moč. Robím to každý deň a skutočne ma táto činnosť teší.“

* * *

Zvedavá manželka

Našla som v manželovom telefóne kontakt: Bezplatný sex.

Keďže ako žena som, samozrejme, veľmi zvedavá, zavolała som na to číslo.

Dovolala som sa na svoj mobil.

* * *

Esemeska od manžela: Drahá, na prechode pre chodcov ma zrazilo auto. Pavla ma odviezla do nemocnice. Doktori ma prezreli, urobili testy a röntgen. Krvi sa pod lebečnou klenbou nahro-

madilo veľa, ale snáď to nebude mať za následok poškodenie mozgu. K tomu mám ešte dolámané tri rebrá, komplikovanú zlomeninu ľavej nohy a roztrieštený pravý lakeť. Doktori dúfajú, že mi ruku nebudú musieť amputovať.

Esemeska od manželky: AKÁ PAVLA ???

* * *

Vydarená stanovačka

Muž so ženou idú stanovať. Postavia stan a večer sa uľožia k spánku. Po nejakom čase sa muž zobudí, prebudí manželku a vraví: „Pozri sa na nebo! Čo vidíš?“ Žena: „Vidím milióny hviezd.“ Muž: „A čo na to hovoríš?“ Žena chvíľu premýšľa a potom povie: „Z hľadiska astronómie sú to milióny galaxií a bilióny možných planét. Astrológia mi hovorí, že Saturn leží v konjunkcii s Levom. Čo sa času týka, usudujem, že máme 3 hodiny a pár minút. Teologicky, že náš Pán je všemohúci a my všetci sme ničotne malí. Meteorologicky mi to vraví, že zajtra bude krásny deň. No a čo to hovorí tebe?“ Muž: „Videné prakticky, niekto nám ukradol stan.“

* * *

Manžel si v kúpeľni pospevuje a nahlas si pochvaľuje:

„Keď sa ráno oholím, cítim sa byť o dvadsať rokov mladší...!“

O chvíľu sa nasmelo ozve manželka:

„A nemohol by si sa holiť večer...?“

P. Syrus: LEN BLÁZON...

(dokončenie v tajničke)

pomôcky: ASK, IT, IZ, REMATA	pýtať sa, po anglicky	fúkal	upevnite do patričnej polohy	rekreačné stredisko pri Handlovej	urobili udanie	menší čin s veslami a plachtou	ženské meno	solmizačná slabika		druh údeniny	mesto na Považí	1. časť tajničky	citoslovcové upozornenia
vzývam									meno Sklavskej				
2. časť tajničky									mohamedánsky boh				
									hmota stromov				
cigánila									tlapa				
									odpratávalo				
	pokryl semenom	venovala					nárok						násilné potlačania ľudských slobôd
		3. časť tajničky					veľká tanečná zábava						
opiť, po česky						znova namažú							
						ostrý okraj predmetu							
topánka, po česky					sídlo rozumu						to, po anglicky		
					čistil pránim						vedecky skúrna		
existujeme				pretože						niečo zvinuté do valca			
				temnota						mierny vietor			
MPZ Islandu			vytýčený smer						varené jedlo				
			značka kozmetiky						ruská predložka z				
kozácky náčelník							priemyselné hnojivo						
bozkávala, po česky							oznámenia						

Správne vylúštenie tajničky z č. 21 znie: **Umenie je vždy začať znova.** Knihu posielame Andrejovi Lisému do Piešťan.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovnik@szb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

19. november 1942 – Skončila sa obranná operácia, palebná príprava ohlásila začiatok sovietskeho protiútoku pod Stalingradom – Operácia Urán. Podľa nemeckých zdrojov Sovietsi útočili v sile 1 milióna vojakov. 11. decembra 1942 bola schválená operácia Kruh, obklúčenie a zničenie 6. nemeckej armády.

19. november 1944 – Tokajik. Tento vojnový zločin patrí k najhorším nacistickým represáliám na Slovensku. Naprv všetkých mužov z dediny sústredili v miestnom kostole, potom ich postrieľali, ženy a deti rozohnali a obec následne vyrabovali a vypálili.

20. november 1945 – V Norimberku sa začal proces s nemeckými vojnovými zločincami.

21. november 1939 – V súlade s Nemecko-slovenskou zmluvou (zo dňa 18. marca 1939) je Slovensku odovzdané Tešínsko, ktoré bolo od ČSR odtrhnuté v roku 1938.

22. november 1945 – Ratifikácia NZ ČSR zmluvy so ZSSR z 29. júna 1945 o odovzdaní Zakarpatskej Ukrajiny do jeho zostavy.

22. november 2004 – VZ OSN rezolúciou 59/26 vyhlásilo 8. a 9. máj za dni spomienok a zmierenia na počesť všetkých, ktorí zomreli v čase druhej svetovej vojny.

23. november 1939 – Hitler zvolal vedúcich dôstojníkov jednotlivých zbraní, pochválil ich odborné schopnosti a zdôraznil, že ak chce Nemecko získať pre seba životne dôležitý priestor, konflikt na západe sa musí premeniť na regulárnu vojnu. Akákoľvek iná cesta by vraj znamenala smrť národa.

23. november 1944 – Medzi obcami Habura a Borov sa cez frontovú líniu prebili niektoré jednotky partizánskeho zväzku Čapajev. Padol náčelník štábu L. Kukorelli a asi 700 jeho spolubojovníkov.

24. november 1940 – Slovenská republika pristupuje k Paktu troch mocností.

25. november 1941 – Edvard Beneš v prejave v Štátnej rade (podľa G. Husáka „s falošnou skromnosťou“) hovorí: „Budme si všetci vedomí, že tu za hranicami sme iba nepatrnou časťou národa, že ťarchu odboja vo všetkých smeroch nesie náš ľud doma... my sme tu v zahraničí iba správnym výrazom jeho snáh, jeho citov a jeho politických želaní a plánov. Nevymýšľajme sa nikto z nás ani politikov, ani vojakov do úlohy nejakých osloboditeľov.“

26. november 1944 – Oslobodené sú Humenné, Michalovce a Medzilaborce.

27. november 1944 – Oslobodený je Svidník.

28. november 1944 – Najlepší slovenský pilot v službách RAF slovenský generál in memoriam Otto Smik zahynul pri bombardovaní železničnej stanice v belgickom Zwole.

29. november 1939 – Hitler na porade svojich veliteľov po rozbití Poľska vyhlasuje: „Od samého začiatku mi bolo jasné, že som sa nemohol uspokojiť so sudetským územím. To bolo len čiastkové riešenie. Rozhodol som sa vpadnúť do Česka. Potom nasledovalo zriadenie protektorátu a tým bola vytvorená základňa na operácie proti Poľsku.“

30. november 1944 – Selecká tragédia. Odvlečenie päťdesiat (zo zhromaždených takmer tristo) Selčanov do nemeckých koncentračných táborov za pomoci partizánom. Vrátilo sa ich deväť, no jeden vzhľadom zomrel na následky prežitého tam utrpenia.

1. december 1939 – Vo Francúzsku odchádzajú na front prví čs. letci. Do bojov je na konci mája 1940 nasadených 91 čs. letcov – ostatní (695 osôb) boli rozmiestnení v čs. výcvikovom stredisku v Mérignacu a na rôznych výcvikových základniach.

1. december 1944 – Podľa údajov ukrajinského štábu partizánskeho hnutia operovalo v týchto dňoch na Slovensku 15 436 partizánov.

1. december 1944 – 4. ukrajinský front oslobodil Trebišov a Sečovce.

2. december 1946 – Pred Národným súdom ČSR v Bratislave sa začal proces s čelnými predstaviteľmi vojnového slovenského štátu Jozefom Tisom, Alexandrom Machom a Ferdinandom Ďurčanským (v neprítomnosti). Proces trval do 15. apríla 1947.

3. december 1938 – Berlín a Praha podpisujú tajnú dohodu, na základe ktorej ČSR nemohla „mať“ opevnenia a zátarasu na hranici s Nemeckom“. Tým pádom bol osud ostatného územia predurčený.

3. december 1944 – V peci na pálenie vápna v Nemeckej začali nemecké protipartizánske jednotky a jednotky POHG likvidovať anti-fašistov.

6. december 1944 – Spojenci bombardovali Bratislavu. Zahynulo 9 ľudí.

8. december 1939 – Podpis medzištátnej dohody medzi Nemeckom a Slovenskom o poskytovaní dobrovoľných pracovných síl na území Nemecka, prípadne Protektorátu ČaM.

8. december 1941 – Slovenskí a českí vojaci 11. pešieho práporu v Tobruku obsadzujú niekoľko nemeckých a talianskych pozícií a do zajatia berú 1 600 nemeckých a 2 500 talianskych vojakov.